

ПЛЕНАРНИ ДОКЛАДИ

ИВАН КУЦАРОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Към теорията за функционално-семантичните полета
В статията се разглежда въпросът за структурата на т.нар. функционално-семантични полета в естествените езици. Представени са основни постановки в теорията на руския лингвист А. В. Бондарко за функционално-семантичните категории, като се предлагат нови ракурси на интерпретация.

КРЪГЛА МАСА

*Българският език в балкански и славянски контекст
(Предвъзраждане и Възраждане)*

ДИАНА ИВАНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Дамаскините от XVII век и Българското Предвъзраждане
(За един малко познат дамаскин от сбирката на

НБ „Иван Вазов“ – Пловдив)

В доклада се разглежда един малко познат и неизследван дамаскин от 17 век в сбирката на НБ „Иван Вазов“ - Пловдив. Прави се анализ на паметника, чиито графични, правописни и лингвистични особености го поставят в кръга на ръкописи от Карловско - Аджарско - Кукленското книжовно средище, което с новаторската си практика поддържа предвъзрожденски-

те демократични тенденции в новобългарския книжовен език на народна основа.

ЛИЛИЯ ИЛИЕВА, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Представителната форма на българския език в Европа през XVII и XVIII век

В доклада се изнасят данни, според които през XVII и XVIII век българският език се представя в Европа от печатните книги, на които е означено от авторите, че са написани на български език. Това са преди всичко книгите, издадени от българските католици. Готфрид Вилхелм фон Лайбниц например има информация от една книга на Петър Богдан Бакшич, издадена през 1638 г. в Рим: „Meditationes S. Bonaventurae. To yest bogoliubna razmiscglianya ad otaystva odkupglienya coviçcanskoga“. Йозеф Добровски е познавал книгата на Кръстьо Пейкич „Зарцало истине мед царкве источне и западне“, издадена през 1716 г. във Венеция. Към края на XVIII век се появяват данни и за други форми на българския език, но преобладаващата европейска представа за българския език за XVII и XVIII век се основава на текстове, отразяващи модификации на пограничния чипровски диалект.

ЛЪЧЕЗАР ПЕРЧЕКЛИЙСКИ, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Грамматични особености на глаголните форми в Декалог, включен в предговора на южнославянски ръкописни речници от началото на XVIII в.

Grammatical Features of the Verbs in the Decalogue Included in the Foreword of South Slavic Handwritten Vocabularies from the Early 18th Century

The article treats the issue of the translation of the Ten commandments in the foreword of a South Slavic manuscript containing two vocabularies: 1. Slavic-Romanian-Latin and 2. Romanian-Slavic. The basic aim of the work is to make grammatical characteristics of the verbs in the Decalogue. Some of the conclusions will be compared with the data in the manuscripts from earlier Slavic tradition (from 10th to 14th c.). The reasons which influence on the grammatical evolution of these verb forms will be clarified.

НАЙДА ИВАНОВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Методологически коментари към изследването на славянобългарския и славяносръбския език от последните десетилетия на XVIII в. до средата на XIX в.

Methodological Comments upon the Investigation of the Slaveno-Bulgarian and Slaveno-Serbian Languages from the Last Decades of the 18th Century until the mid-19th Century

In this article, the possibilities for applying the comparative approach in investigating the Slaveno-Serbian and Slaveno-Bulgarian types of literary language of the time of Serbian and Bulgarian Revivals are examined. I outline the necessity of providing a complex analysis of the extralinguistic and intralinguistic factors, which determine the functioning of the aforementioned types at the first stage of shaping the national identity of the two nations while anticipating the ideas of Enlightenment in both Serbian and Bulgarian cultures.

НАДКА НИКОЛОВА, ШУ „Епископ Константин Преславски“

Народният език

В науката за теорията и историята на новобългарския книжовен език се използват няколко термина – народен език/реч, говорим език/реч, народни основа/форми/думи и под., както и терминът народно разговорна реч – които се дефинират различно и дори противоречиво. В доклада се прави опит за определяне на обема на терминологичното им значение.

МАРИЯ МИЦКОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Българският език и неговите диалекти през погледа на възрожденския книжовник

Настоящият доклад разглежда наблюденията на възрожденските книжовници върху българските диалекти от втората и третата четвърт на XIX в. Той анализира техните идеи и възгледи за книжовен език в контекста на проблемите, свързани с диалектното разчленение и многообразие, със съотношението книжовен език – диалекти, както и с въпроса за мястото на различните диалектни особености при нормативно изграждане на езика.

ЦЕНКА ИВАНОВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Преводите на учебна литература и нормирането на българския книжовен език през Възраждането

Преводите на текстове, които удовлетворяват образователни и познавателни потребности през периода на национално възраждане са важен компонент в обществените и културните процеси, също и в езиковата нормативистика. Отсъствието на централизирана система за образователни стандарти в българските училища през 19. век и проникването на различни методически концепции, както и влиянието на субективния фактор, водят до разнообразно навлизане на преведена учебна литература от различни езици. Преводите на български език с посредничеството на славянски или балкански език отразяват конкретно процесите на интелектуализация, специализирано терминообразуване, адаптация на чужда лексика и синтагматични конструкции.

НИЯ РАДЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

„Болгарска граматика“ на Неофит Рилски сред граматиките от 30-те – 40-те години на XIX век

В доклада се разглежда кодификационният модел на Неофит Рилски в неговата „Болгарска граматика“ (1835) в контекста на българските граматики от 30-40-те години на XIX век. Отбелязва се значимостта на нейната теоретична платформа и комуникативната ѝ приложимост в обучението по роден език.

Изследването прави опит да открие уникалността на „Болгарска граматика“ (1835 г.), от една страна, в контекста на славянобългарските граматики на Неофит Бозвели и Емануил Васкидович (1835 г.) и на Христати Павлович (1836 г.) и от друга страна, в съпоставка с първата новобългарска граматика на Иван Богоров (1844 г.). Коментират се езиковите възгледи на Неофит Рилски, целите, характера и структурата на учебника, подбора и представянето на граматическия и

лексикалния материал. Проследяват се и особеностите на езика, на който авторът пише своята Граматика.

МАРИАНА КУРШУМОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

От „длъжността на молбата“ до „правото на борбата“,
или за мястото на българския език във възрожденския

Пловдив

Изследването има за обект мястото на българското общество в мултиетническата среда на Пловдив през 20-те – 70-те годни на XIX в. На тази основа са разгледани контактите и взаимовръзките между трите основни езикови формации – българска, гръцка и турска. Спецификата в тяхното проявление определя разграничаването на известна етапност. Анализирани са факторите, които обясняват късното приобщаване на Пловдив към общонационалното просветно, културно и църковно движение.

НИКОЛЕТА ПЪТОВА, Институт за литература, БАН

Полемиката около Пърличевия превод на „Илиада“ и
нейният езиковедски контекст

Докладът проследява дискусията във възрожденската преса, предизвикана от превода на „Илиада“ на български език, който прави Григор Пърличев. Статията на Нешо Бончев в „Периодическо списание“, чиито основен коментар е редакционната политика на сп. „Читалище“, огласява несправянето на Пърличев като преводач на Омировата поема. Упреците към поета са аргументирани и не така крайни, както остават в литературната история. Докладът представя контекста, в който се разгаря полемиката.

ЕЛИСАВЕТА НЕНЧЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Приписките в „Панегирика на дяк Андрей“ като извор за историята на ръкописа

В представения доклад са разгледани подробно най-важните приписки в Панегирика на дяк Андрей от 1425 г., в които се съдържа нова информация както за историята на ръкописа. Подробно са представени четирите приписки, оставени от кописта на Панегирика на дяк Андрей, както и някои неизследвани до момента късна маргинални бележки, наред с тях са разгледани и проучени данните в приписките, писани от Тодор Ненов - учител във Враня, ползвател и читател на ръкописа през XIX в., от които се узнават нови данни за местоположението на ръкописа.

СЕКЦИЯ

Белетристиката в модерните времена – повторение, сътворение и приложност

ИВАН РУСКОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Образец, запис и презапис – образи на миналото у Заимов
Докладът разглежда виждания на Стоян Заимов за представяне на събития и лица от миналото чрез следване и/или създаване на образец, съответно – прави се опит за изясняване на въпроса защо според Заимов в даден текст (запис) се постига резултат, предизвикващ възражения и необходимост от създаване на „правилния образ“ на героя и/или събитието в следващ текст, който от определена гледна точка може да

се схване не само като нов запис, а и като презапис на вече съществуващия.

ИННА ПЕЛЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Отново за отражението и въображението („литература“ и „действителност“ в

„Портрет на моя двойник“ от Георги Марков)

Текстът коментира отношенията между „Портретът на моя двойник“ (новела на Георги Марков от 1966 г.) и реалните събития, които са залегнали в основата на сюжета на творбата (за тези събития знаем от нехудожествения свидетелски разказ на участник в тях). Като проследява как и какво „преиначава“ от действително случилото се производението на Марков и какви са последиците за автора от това „преиначаване“, работата в края на краищата напомня, че литературата може да диктува (в специфичен смисъл на думата) на живота, и се опитва да отговори на въпроса: „Защо Георги Марков напуска България?“.

МЛАДЕН ВЛАШКИ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Жанрова нищета на съвременния български роман

В последните години с навлизането на ново поколение в българската белетристика се наблюдават ясни стремежи за овладяване на жанровото писане. Какво е неговото състояние до днес? С отделни примери биват описвани грешни ходове в криминални, приключенски и други подобни жанрови разновидности на романа. За жанрово вплитане в романи с повисоки художествени претенции служат сравнителни наблюдения между романа на Миленко Йергович „Орехови двори“

и българските „Лисицата“ на Г. Никифоров и „Физика на тъгата“ на Г. Господинов.

МАЯ АНГЕЛОВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Литература и социално ангажиране с оглед на българския производствен роман от началото на 50-те години на XX век

Статията представя накратко развитието на жанра с особено внимание към компонента „приложност“, който е един от определящите за този род литература. Ще се спре и на контекста, който задава съответната норма.

ПЛАМЕН АНТОВ, Българска академия на науките

Международен туризъм, идеология и литература. Динамиката на един специфичен поджанр

в белетристиката на 60-те

Докладът разглежда някои специфични тенденции в криминално-приключенския (шпионски) поджанр през 1960-те години в широкия контекст на промените след Априлския пленум (1956) – литературни, идеологически, социокултурни, социоментални.

За ключ към проблема са използвани промените в един конкретен „народостопански“ отрасъл – интензивното развитие на международния туризъм по българското Черноморие. През жанровата специфика на криминално-шпионското тези промени са видени като разтваряне на пролука, през която в литературата навлиза една нова урбанично-космополитна чувствителност, която впоследствие, през 60-те, ще завладее по-високи и по-централни сфери на белетристиката.

Изследването на сюжета е ситуирано не само в тривиалната плоскост на идеологията, но още повече в дълбинната перспектива на националноидеологичното – начините, по които криминалната литература оперира с високи гещалти, съставляващи „символния капитал“ на Възраждането, как ги преобръща и включва в актуалния контекст на сблъсъка „модерност–традиционализъм“ през 60-те (моделни като „изворът на белоногата“, „земята-рай“ и др.).

ЙОРДАН ЕФТИМОВ, Нов български университет

Портретен *Mise en abyme*:

Как повествува Атанас Славов в двете си големи биографии – на Добри Желязков
Фабрикаджията и на Петър Дънов

И в двете биографии, които пише с разлика от 40 години, Атанас Славов поддържа позицията авторът със своя замисъл да бъде не просто споменат като рамка, а превърнат в допълнителен сюжет със своя интрига. Така и при Добри Желязков през 1969 г., и при Петър Дънов през 2009 г. ярко присъствие има самият авторов образ, който среща различни трудности при събирането на сведенията за своите герои, а след това и при написването на книгите.

АЛЕКСАНДЪР ФЕОДОРОВ, Институт за литература, БАН

Семиология, семиосфера, семиозис

The roots of semiotic thinking go back to the first civilizations of the Fertile Crescent and Ancient Greece. The recent history of concepts such as sign", "sign-action" and "sign

systems" is dominated by two traditions: the semiology of Ferdinand de Saussure and the doctrine of signs of Charles S. Peirce. In this article we are going to examine Saussure's dyadic model of the linguistic sign, Yuri Lotman's ideas on primary and secondary modeling systems and his concept of "semiosphere", as well as Peirce's triadic sign doctrine. Finally, we are going to examine Peirce's understanding of the process of sign-action or "semiosis". I argue that through that concept we are able to transcend the boundaries between the physical, linguistic and cultural fields."

ДИМИТЪР КРЪСТЕВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Наративност и легитимност на хуманитарните науки през
(пост)модернизма

В доклада се прави опит да се анализира спецификата на хуманитарните науки, тяхното място, престиж и начин на легитимиране в общия свод на знанието в европейската култура през втората половина на XX век. Обект на изследователски интерес е ситуацията на множество методологически и епистемологически преломи и обрати в науките за духа. В този контекст вниманието е съсредоточено върху особеностите и „последствията“ за хуманитарното знание на т. нар. „наративистки обрат“ (narrative turn).

ЕЛИЦА ДУБАРОВА-ПЕТКОВА, БУ „Проф. д-р Асен Златаров“

Иронията и цинизмът като път
към човешкото оздравяване в романа
на Музил „Човекът без качества“

В романа на Музил „Човекът без качества“ ироничните заигравки с наследени философски парадигми и мотиви са толкова всеобхватни и интензивни, че в крайна сметка един от най-претенциозните опуси на 20 век, какъвто е „Човекът без качества“, заплашва да се превърне в опус на разобличението на всички духовни опори и властващи философски системи, за да се установи една нова и радикално различна утопия на така нареченото „друго състояние“. Макар и изграждано в привидна прилика с контемплативната мистика на романтиците, „другото състояние“ е взривоопасна комбинация от мистика и рационалност, която отвежда до сферата на най-дълбоките табути в човешкия живот, но и до своеобразно оздравяване на човека и неговия боледуващ дух.“

БИСЕРКА СТОИМЕНОВА, ШУ „Епископ Константин Преславски“

Фентъзи антиквариат: книга и читател
в романа „Градът на сънуващите книги“
на Валтер Мьорс

Текстът изследва романа на В. Мьорс като проекция на интертекстуална игра с фундаментни митомотиви, архетипни образи и сюжети от класическия литературен канон. Проследена е трансформацията на устойчиво моделирания образ на книгата, антикваря, библиотеката, читателя, издателя, ценителя на езика на фентъзи реалността. Изследването наблюдава дискурсивната реализация на интертекстуалните обвързвания и техния пародиращ ефект чрез езиковите игри и анаграми, калиграфски провокации и гравюри.

Като се опира на теориите на Дж. Ландау, Т. Нелсън, У. Еко, Ж. Жьоне и Р. Барт, изследването обобщава потенциала на текста на В. Мьорс да бъде четен в оптиката на постмодерната романова хипертекстуалност.

НАТАЛИЯ ХРИСТОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

За „репликите“ на коня в италианската културна и литературна традиция

Статията проследява образа на това животно в литературни източници от Древен Рим до наши дни. Без претенции за изчерпателност са обхванати автори от различни епохи като М. Поло, Дж. Бокачо, Л. Ариосто, В. Алфиери, Дж. Пасколи, У. Бочони, Л. Пирандело, Ч. Павезе. Особен интерес представляват легендата за неаполитанския кон, претворена от М.Орсини и С. Шиа, и един детайл от Троянската война, описан в съвременния роман на С. Перони.

This paper follows the image of horse in Italian cultural and literature tradition. The basic authors are Polo, Boccaccio, Ariosto, Alfieri, Pascoli, Boccioni, Pirandello, Pavese, Orsini e Scia, Perroni.

ВАЛЕНТИНА СЕДЕФЧЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Преводът на романите „Преселения“ от М. Църнянски – като езиков, литературен и културен мост между българи и сърби

В изследването се анализира преводната рецепция на романите „Преселения“ на Милош Църнянски в българската

културна среда. От лингвокултурологичен аспект се разглежда преносът на смисъл, на семантични и художествени стойности, на интертекстуални елементи, доближаването до авторската стратегия на оригинала, осъществени чрез езиково прекодиране. Направеният прочит води до заключението, че преводът е едновременно културен и художествен процес, развиващ се на нивото на литературното общуване. В този творчески диалог, изграден върху опозицията чуждо–свое, се оформя представата за другия в рамките на българската национална литература и едновременно с това се развива възприятието на собствената идентичност.

ВАНЯ ГЕОРГИЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Белетристика за никого. Майчино-дъщерните отношения
в кратката проза на Лора Каравелова

В по-голямата си част текстовете на Лора Каравелова са трудни за категорично жанрово дефиниране; кратката ѝ проза най-често остава встрани от изследователския интерес, фиксиран в биографичните обвързаности на Лора с Яворов, но не и в нея като пишеща/желаеща да пише жена. Любопитно е да се вгледаме и в тематиката, и в социалното битие на някои от Лорините творби – на тези, които са достигнали до публика, и на другите, останали без ход към тогавашния четящ човек, но така или иначе откликващи на определена културна и (най-често) биографична ситуация. От една страна, Лора полага в писането си проблема за майчино-дъщерните (семеино-„коренните“) отношения, от друга, предлага романтическо „решение“ на любовната „тя-и-той“ история, като отхвърля съобразяването с „обективното“ в живота.

КИЧКА КУСЕВА-ПЕРСЕНСКА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Белетристиката на Ана Карима и Евгения Марс в българската периодика от началото на XX век

Този текст представя белетристичните творби на Ана Карима и Евгения Марс, публикувани в българската периодика от началото на XX век (сп. „Българска сбирка“, сп. „Духовна пробуда“, в. „Женски глас“, сп. „Нова струя“ и други). Успоредното разглеждане на тези творби е оправдано, от една страна, поради факта, че те се появяват синхронно в литературното пространство, а от друга – понеже авторките им са сред първите български писателки, заявили присъствие в иначе мъжките територии на писменото творчество. Изброещите вестници и списания са първата трибуна, от която Карима и Марс афишират себе си като прозаички; именно по страниците на тогавашната периодика откриваме и найранните отзиви и оценки за белетристичните им опити. Разработката изследва връзката между характера на изданията, в които са отпечатани творбите, и темите, идеите и проблемите, интерпретирани от произведенията. Разглеждат се и критическите реакции спрямо белетристичните текстове и сборниците с разкази на Карима и Марс, които реакции също моделират образа им на писателки.

СЕКЦИЯ

Славистика

(Посвещава се на 20 години от откриването на профил „Сръбски и хърватски език“)

ИВАНКА ГУГУЛАНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Семантични блокади при образуването на полски и български отглаголни съществителни

СВЕТЛОЗАР ИГОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Славистиката като компаративистика

Теоретико-методологическа основа на литературоведската славистика е не толкова нормативната теория на литературата, колкото сравнителното литературознание. Основни понятия на литературната компаративистика са „национална литература“ и „световна литература“. Между тези два полюса са разположени макро-литературни – над-национални и между-национални литературни общности. Разгледани са и различни микро-литературни общности – диалектни, малцинствени, съставни, емигрантски. Обръща се внимание на двуезичността и полиезичността в литературата. Направен е опит за дефиниране на тези компаративистични понятия и се дават конкретни примери. Обяснява се кризата на контакто-

логичната компаритивстика за сметка на типологическите съпоставки и преодоляването ѝ чрез ново разбиране на понятието „влияние“, в което активна е приемащата страна.

СЕКЦИЯ

Литературоведска славистика

РОСАНА РАТКОВИЧ, Университет „Йосиф Юрий Щросмайер“, Осиек, Хърватия

Derviši hamzeviije u romanima Meše Selimovića i Derviša Sušića / Hamzevi dervishes in the novels of Meša Selimović and Derviš Sušić

Founding of the hamzevi dervish order is connected with Bosnian Hamza Bali Orlović, who was born in the first half of the 16th century, probably in the village of Orlović near Vlasenica, and was executed in 1573 in Istanbul, on charges of heresy, but the real reasons for his executions actually were political, because socio-political engagement of his order in Bosnia under the Ottoman rule. Lecture would present hamzevi dervishes as bearers and the symbols of resistance and rebellion in the novels of Bosnian writers, *Tvrđava* (The Fortress) by Meša Selimović from the year 1970 and *Hodža Strah* (Hoxha Fear) by Derviš Sušić from 1973.

МАРИЈАНА БИЈЕЛИЧ, ПАУЛА ЧАЧИЧ, Университет в Загреб, Хърватия

Estetski i ideološki aspekti lika vile u pripovijetkama Elina Pelina / Aesthetical and Ideological Aspects of Faire Characters in Novels by Elin Pelin

The clash between urban and rural in the period of modernization is one of the main topics problematized in Elin Pelin's prose. Pelin usually idealizes traditional rural life. His stories show understanding and compassion toward peasant characters, while the city with its inhabitants is conceptualized as a place from which moral evil and decadence originate. Fairies are ambivalent (malignant-benevolent) mythological female creatures connected to nature. Their ambivalent character is connected to men's ambivalent relationship toward nature, which is closely linked to female archetype. The paper deals with the ideological and aesthetical aspect of fairy-characters in two Pelin's novels with the same title - *Fairy* - and their role in his conceptualization of the clash between culture and nature, and also the clash between rural and urban, which is closely connected to it.

СУНЧИЦА ДЕНИЧ, Универзитет в Ниш, Србија

Српска књижевност за децу као могућност

вишедимензионалног обликовања / MODERN SERBIAN
LITERATURE FOR CHILDREN AS A MATERIAL FOR
POSSIBLE MULTIDIMENSIONAL SHAPING

During the last few decades of the twentieth century, and also today, at the beginning of the new millennium, in the hyperproduction era, but also in the era of freedom/total freedom of children, there was/is an obvious promotion of the attitude or critical assessment that there are good and better writers for children, and that we are ready to better acknowledge and promote a more modern expression in Serbian literature for children. It is often said that Dusko Radovic together with several

contemporaries opened the doors to upcoming poetics. In that focus of *the new*, special attention is paid to the phenomenon of fantasy in children's literature, which has not only imposed itself as the accompanying model to modernism, but has also been a certain negation of Montessorian cautiousness when it comes to, for example, fairy tales or the other side of the so-called "functional" literature – knowledgeable and pragmatic. Apart from certain authors dedicated to realism (those who claim that a work for children should have a well-developed artistic truth, with a powerfully expressed patriotic, moral, and social feeling...), there is a significant number of writers for children who are "ahead of their time". First, those are the ones who are ready to dispute every thesis in children's literature which can equal the so-called *human pedagogy* due to its didacticism and conventionality. Although children's literature is not free from „serving“ and educational and teaching tendencies, it strives to free itself from being too general and being an imposed object. We witness the extent to which a work of children's literature is offered as an "incomplete" piece of writing, or an imperfect being, which gives a possibility of „shaping“ the work itself. That is how an image/fiction of some other/different reality is created, formed with the participation of the child, and those who transmit that image by different combinations and transformations, similar to certain dialogue and poetic exchanges. Using intuition and imagination, children and young readers build upon the unidimensionality of a literary text, the same that an imposed fairy tale quality can be relativized. The idea of play and the idea of life filled with words and play is there, in that specific combination of riddles and solutions to those riddles. We can talk about premonition as a model of accepting a literary text.

In modern children's literature, a play as a dialog with the child – the agent of a specific literary experience, is especially popular in the works of Dusko Radovic, Dragan Lukic, Grozdana Olujic, Ljubivoje Rsumovic, Dragomir Djordjevic, Moso Odalovic, Uros Petrovic, Dusan Pop Djurdjev, and many other writers not included in this list, but well-known in our country and the region.

СТАНА СМІЛКОВИЧ, Университет в Ниш, Сърбия

**THE SYMBOLISM OF IDENTITY IN DIALECT
LITERATURE ON THE EXAMPLES OF FOLK LITERATURE**

In this work, the author explains the problem of identity, which is prominent in dialect folk literature. Due to their multiple layers of meaning, works of literature reveal the human spirit as an infinite and unfathomable treasury of wisdom which has accumulated over the past millennia. Tradition and culture, philosophy of survivals, myths and narratives have been preserved in the narrative tradition of dialects. That collective consciousness is also expressed in the form of religious visions, real or fantastic images, while humanistic vision of life in which the heroes have faith and for which they struggle is hinted in the metamorphoses they undergo. In that way, the messages and truths contained in dialect folk literature raised the actual problem of identity to the level of universal.

The folklore in dialectal areas bears the sign of the general, the universal and the personal which can be noticed in the genres that we chose to analyze and discuss. Layered structure, meanings, mixed time periods, archetypes which appear through Balkan-Oriental contrasts show that from the current point of

view it is possible to search for the key to reading and for the understanding of the way of searching for the meaning of life.

**ЛИДИЯ БАЮК, Институт за етнология и фолклористика,
Загреб, Хърватия**

**Nemušti jezik u hrvatskoj usmenoj književnosti / ABOUT
THE FIRST LANGUAGE IN CROATIAN ORAL LITERATURE**

Croatian oral literature speaks about the first language of living and non-living world in particular time of a day and a year, perhaps in connection with the languages of the population that is on today's Croatian territory inhabited by Croats before settling. Of these indigenous peoples, Indo-European settlers inherited archaic ferns, golden branches, wonderful apples, hairy snakes, winged dragons, wryneck birds, hermaphrodite fishes, etc., as well as special whistles, shamanic invocations and fairy chants echoing the pre-antiqued, idealized image of the world.

**СУЗАНА МАРЯНИЧ, Институт за етнология и фолклористика,
Загреб, Хърватия**

Izvedba otpora u RH / Performing the resistance in Croatia

In this paper I will follow Croatian performative practices from the nineties (with the emphasis on performance art and action). The correlation of art and social engagement I will document in chronotope paradigm according to the performative centers (eg. Dubrovnik, Labin, Pazin, Pula, Rijeka, Split, Osijek, Varaždin, Zagreb). For example, as far as the scene in Zagreb, I will emphasize the role of the ATTACK! (*Autonomous Culture*

Factory) which, starting from 1997, performed a series of actions and events on the public areas of Zagreb. So the number 9 *Newsletter Autonomous Culture Factory* in 1999 stated that from October 1997 the ATTACK! Organized 82 performances, 51 of which were performed within the performing arts festival FAKI (the *Festival of Alternative Theatrical Expression*), as well as a number of street performances, initiatives, which cannot be completely documented. In short, in the correlation of performance art / action and social engagement I will follow new fronts and oases of consciousness. Or by the aphoristic statement by Maxine Greene: "The arts, it has been said, cannot change the world, but they may change human beings who might change the world."

СЕКЦИЈА

Литературоведска славистика

ВЕКОСЛАВА ЈУРДАНА, Универзитет в Пула, Хърватия

Risto Nestoroff kao zbiljski okvir književnom liku šegrta Hlapića / Risto Nestoroff as a real-life framework for the fictional character of Lapitch the Apprentice

This paper is an attempt to reconstruct the extra literary patterns of the fictional character of Lapitch the Apprentice in the novel *The Brave Adventures of Lapitch* by Ivan Brlić Mažuranić. The authoress's nephew, at the time she was writing her anthological novel, was a playful five-year-old boy – Risto Nestoroff, Bulgarian on his paternal side, who strongly motivated the writer's actual shaping of her best known literary character. The paper presents facts on this complex relationship of the extra literary

and literary reality. The analysis has become a framework to present contextual facts which could contribute to clarifying some aspects of the authoress's literary creation. The aim of the paper is to prove how the interaction of extra literary and literary reality (also) in this case is not one-sided and one-directional. Moreover, it deals with complex (ir)reversible processes which form an integral part of the complexity of the literary artefact and of its permanent openness to possible reinterpretations.

**ЛЮДМИЛА МИНДОВА, Институт за балканистика,
БАН**

Какво пита поезията (Томаж Шаламун, Константин Павлов и Биньо Иванов)

„What does poetry ask” is a question through which we are trying to look intently at the essence of the poetical language. Our observation is attracted by a few poetry books that were published in the last decades of the previous century and in the beginning of the present one. The selection of the authors and the books doesn't aim at creating hierarchies or forcing judgements. Although the three authors have bright and proved presence in the literature, the choice was first provoked by the ability of their works to phrase and evoke questions.

If poetry can give an answer, this is an answer only through a question. Poetical space is a space of rewriting the rules of “the social contract”, as far as language is the base without which neither the contract, nor the society are possible. However, at the same time poetry is a ceaseless opening towards subjective sensuousness and it is open not towards societies, but towards personalities; such personalities who are ready to overstep security of the

well-known and territories of certain truths, towards the infiniteness of question.

ЗЛАТКА ДЮЛГЕРОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Възможните автори на *Fama o biciklistima*

Романът на Светислав Басара *Fama o biciklistima* (*Легенда за велосипедистите*) представя световната история, задвижвана от ордена на „Малките братя“ – Евангелските велосипедисти от кръста на Розата. Едни от основните членове на тази секта биват известни исторически личности на XX век. Романът разколебава възприятията на читателя, поставя под въпрос съществуването на самия себе си и своя автор. Проблемът за авторството бива наследен и от втората част на произведението - *Na Gralovom tragu*. Целта на доклада е да проследи различните автори на романа и следвайки законите на двете му части, да установи кой е най-истинският.

ЕЛИЦА МАРИНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Антицивилизационният град на страниците на списание „Зенит“

В статията се разглежда образът на града в концепцията на хърватския зенитизъм. Позовавайки се на Освалд Шпенглер и неговия труд „Залезът на Запада“, ще се опитаме да открием проявленията на същностни тенденции от европейското културно пространство, които намират отражение в антицивилизационния жест на зенитизма, проявен на страниците на сп. „Зенит“. Разглеждат се публикуваните разнородни в жанрово отношение текстове от

създаването на списанието до преустановяването на неговото съществуване. Текстът разяснява зенитистичната концепция за града в съпоставка с водещите течения на авангардизма (футуризм, експресионизъм, дадаизъм, сюрреализъм), които намират отражение както в общоевропейския, така и в южнославянския контекст.

МАРГРЕТА ГРИГОРОВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

„Пианистът“ : спомените на Владислав Шпилман и техните филмови интерпретации / "The Pianist": memoirs of Władysław Szpilman and their film interpretations

The text presents the memories of composer and musician of Jewish origin Władysław Szpilman recorded in 1946, and their film interpretations film - "Robinson Crusoes of Warsaw" (1950) on the screenplay by Jerzy Andziejewski and directed by Jerzy Zarzycki and "The Pianist" directed by Roman Polanski in 2002. The 1950's version is political censorship, which is a cause for a Miłosz withdrawal of the first film screenplay.

ЯКУБ МИКУЛЕЦКИ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Егон Бонди:

Няколко забележки към поетиката на тоталния реализъм

Докладът ще разгледа поетиката на т. нар. тотален реализъм – творчески метод, с който чешкият поет Збинек Фишер (с псевдоним Егон Бонди) става известен сред

авторите на Едице Пулноц в началото на 50-те години на миналия век. Докладът има за цел да допълни и освежи някои тези на съвременните научни изследователи по дадената тема като например Гертруде Цанд, Оскар Маинкс, Мартин Пиларж и Мартин Маховец. Една от тезите на доклада е по-значителната роля на фройдизма в поетиката на стихосбирката „Тоталният реализъм“, въпреки че тя бива често отхвърляна (дори и от самия автор). Другата теза предполага по-значителната връзка на поетиката на тоталния реализъм с чешкия и френския сюрреализъм, предимно що се отнася до психичния автоматизъм в поезията. Поетиката на тоталния реализъм също така трябва да бъде поставена в съвременния контекст на сталинската митология и същевременно в по-широкия контекст на ъндърграунд изкуството, включително на поп-арта и соц-арта.

ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Поезията на Збигнев Херберт през призмата на литературната ономастика (върху избрани произведения) / The poetry of Zbigniew Herbert through the prism of literary onomastics (on selected works)

The following presentation focuses on proper names in poetic works of Zbigniew Herbert. The focus is primarily on anthroponyms and toponyms (also some theonyms) as the most numerous group of names in Herbert's poetry. Main purpose of this article is functional interpretation of literary names (e.g. location in time and space, expressive function, intertextual function etc.) within the poetic text. I will consider *nomina propria* in the context of the poem as well as in the context of the outlook, ideas and philosophy of Herbert.

СЕВДАЛИНА ВЕЛЕВА, Университет в Пардубице, Чехия,

Интертекстуални връзки и пародия в средновековната чешка драма „Врача с мазилата“ / Intertextual connections and parody in the Czech Medieval farce *Matičkář* (Unguentarius)

The report is for investigation of the old Czech secular drama through the intertextual prism. It tracks the relation of the parody with the farce genre and the literature drama and author's intentions upon the contamination of the two genres. It depicts the characters parody and their role in creating the satire of the contemporary mores. Special attention is drawn to the play central stage, the resurrection of the young Isaac which together with the apothecary are the mediators between the sacred and secular plane are the key for understanding the Medieval play.

РАДОСТИНА ПЕТРОВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Литературната популярност в Полша през
междувоеенното двадесетилетие

В изследването се анализират мемоари на писатели, дебютирали в периода между двете световни войни в Полша. Засяга се проблемът за формирането на масовата читателска публика и превръщането на професионалните писатели в разпознаваеми фигури. Основни акценти на изследването са: проблемът за авторекламата и изграждането на публичния образ, ролята на литературното кабаре и литературното кафене като пространство за среща с публиката, стратегиите за дискредитиране на писатели в публичното пространство,

отношението на писателите към новите условия на литературния живот.

ДИМИТРИНА ХАМЗЕ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Гротеската като антикохезивна кохеренция (върху
текстове на В. Гомбрович)

Кохезията полага комуникативната база за интерперсоналното взаимодействие, а кохеренцията осигурява смисловото сцепление на текста, неговата семантична плътност. Като динамична (и метаморфична, трансформативна) мрежа от взаимовръзки, кохеренцията може дори да „анулира“ (заличи) кохезията в стандартния ѝ вид, без да разклати устоите или да ерозира структурата на текста. Трансгресивните езикови иновации в гротесково маркираното творчество на Витолд Гомбрович, калейдоскопът от неуморно изригващи солецизми в рамките на гротесковата образност представят корелацията като сложна мрежова схема от анти-кохезивни в класическия смисъл структури за глобална офанзива срещу задушавачата хегемония на Формата.

ДАНИЕЛА ЙЕЛИЧ, ВАЛЕНТИНА МИЛЕКИЧ, Университет в Баня Лука, Босна и Херцеговина

Здравице и кратке усмене форме у савременој српској
поезији

This paper deals with the collection of about fifty contemporary folk toasts, which have been collected, processed

and classified within the project “Studies and protection of the intangible cultural heritage of the Republic of Srpska”. The toasts were collected during field research, which covered the whole territory of the Republic of Srpska, from the informants of different age, educational level and social status and represent the living reflection of the current situation in this segment of folklore. While processing and classification of the aforementioned material, we have found that there are habitual (fixed) forms of the toasts (blessings or curses) with perceptible regional characteristics. It is also notable that such forms have been transferred and incorporated from the folklore into literature, particularly in contemporary Serbian poetry. This paper is also concerned with comparing the collected material with a selected corpus of the contemporary Serbian literature in order to determine exact methods and forms of literary transformation and transposition of the kind. To this end, we analyzed the oeuvre of Djordjo Sladoje, a contemporary Serbian poet, with the aim to point out possible ways of incorporating and transforming of the toasts and other oral forms into literary creations.

**СЕРГЕЙ ИВАНОВИЧ САМОХВАЛ, задочно участие,
Беларуски државен универзитет, Минск**

**Белорусская литература в Болгарии (некоторые
особенности восприятия)**

Рассматриваются особенности и закономерности восприятия белорусской литературы в Болгарии. Анализируются газетные и журнальные литературоведческие статьи, посвящённые теме рецепции белорусской литературы в Болгарии, вступительные слова к сборникам и

некоторые переводы произведений белорусских авторов, позволяющие систематично и последовательно проследить генезис рецепции белорусской литературы. Производится попытка выявить художественное влияние белорусских произведений на болгарского читателя и выделить отличительные в сравнении с болгарской черты белорусской литературы. Аспекты восприятия творчества белорусских присателей раскрываются на широком историческом фоне, позволяющий более точно понять отношение болгар к литературному наследию белорусов. Статья позволит более полно и глубоко раскрыть закономерности и особенности рецепции белорусской литературы в Болгарии и дополнить знания в сфере болгарско-белорусских литературных взаимоотношений.

СЕКЦИЈА

Езиковедска славистика 1

ВЛАДИМИР ПОЛОМАЦ, Универзитет в Крагуевац, Сърбия

О правопису и језику повеља и писама Вука Бранковића

У раду се истражују најважније одлике правописа и језика у повељама и писмима (укупно седам сачуваних докумената) господина Вука Бранковића из последње четвртине XIV века. Правописна анализа показала је присуство једног броја одлика које упућују на предресавску еволуцију српског правописа у наведеном периоду, док је анализа најважнијих језичких одлика са аспекта историјске

дијалектологије показала да је старосрпски језик испитиваних докумената заснован на југоисточном српском дијалекту у коме се у последњој четвртини XIV века могу приметити језичке промене које упућују на настанак савремених косовско-ресавских и призренско-јужноморавских говора.

ДАНКА УРОШЕВИЧ, Университет в Нови Сад, Србија

Адвербијалне падежне конструкције у *Житију Георгија Кратовца* од попа Пеје / Adverbial case constructions in »The Life of George Kratovac« written by pop Peja

The paper deals with the analysis of adverbial case constructions in »The Life of George Kratovac«, written by pop Peja in 16th century, in relation to Old Church Slavonic, Serbian Church Slavonic and Old Serbian (the vernacular). The »Athos manuscript«, which dates from the second half of the XVI century, is examined. The work focuses on the functioning of case constructions within the syntactic-semantic systems of spatiality, temporality, causality and intentionality. The approach is more or less semantic to the extent in which the given meaning acquires formal verification. One of the goals is to determine to what extent the characteristics of Old Church are retained and if certain syntactic-semantic characteristics arise due to the influence of the vernacular.

**АНДЖЕЛА ФРАНЧИЧ, БЕРНАДИНА ПЕТРОВИЧ,
Университет в Загреб, Хрватия**

Frazeologija *Zrinske sibile* / Phraseology in *Sybilla of Zrinski*

A *Sybilla of Zrinski* is a book of divination by Zrinski's palace in Čakovec and a very nice illustrated Latinian manuscript from the 17th centuries. This manuscript of divination is remade from the Hungarian language. It is not known who remade the book into Croatian. The *Sybilla* is an excellent template for research phraseology characteristic of the Ozalj circle and Zrinski heritage. The paper deals with the reach phraseological corpus of *Sybilla*. It is analyzed the structural and semantics features as well as a dialectological framework in this translated text. An attention is focused to the phrasemes which are rare in the works of old Croatian written heritage.

**ДРАГОМИР КОЗОМАРА, Универзитет в Баня Лука,
Босна и Херцеговина**

Недоумице у писању ијекавских рефлекса јата у српском
језику / Dilemmas in Writing of Ijekavian Reflexes of Yat in the
Serbian Language

It was asserted a long time ago that the sound Yat has generally been considered the most complex issue which had emerged in the language throughout the history. This paper analyses the continuants of the Yat in the Ijekavian standard dialect of the Serbian language which present difficulties in writing not only to the laypersons but also to those who have actively been engaged in the study of the Serbian language. The corpus has been gathered from the literature which, according to our opinion, is the most relevant for dealing with this problem. The aim of the paper is to point out the inconsistencies in the process of standardisation, the unnecessary doublets, as well as some solutions which are not adopted in everyday or periodical

usage. At the end, there are some recommendations for possible changes in the present literature given.

ДРАГАНА ДЖУРИЧ, Универзитет в Белград, Србија

Представе о уторку код Јужних и Источних Словена /
Conception of Tuesday among South and East Slavs

In the popular folklore of South and East Slavs, each day of the week is characterised by special semantics which is influenced by a number of factors and is inextricable from the scope of beliefs, customs and rituals. The paper covers popular conception of Tuesday among South and East Slavs. By means of comparative approach, the paper presents an analysis of the names for the day of Tuesday among South and East Slavs, as well as popular beliefs and rites of custom. Special emphasis is attached to established expressions and popular chrononyms as the elements involved in the semanticization of Tuesday. The study points to the prevalence of the image of Tuesday as a negative for South Slavs and an absolute positive among East Slavs.

**АНА РАНДЖЕЛОВИЧ, Институт за српски језик, САНУ,
Белград, Србија**

Развој акценатске мисли код Срба до појаве Ђуре
Даничића / The development of accentual thought among Serbs
before Đura Daničić

The work presents accent theories by Serbian linguists in the first half of the 19th century, or before the appearance of Đura Daničić on the Serbian linguistic scene. A description of the

accentual system of Avram Mrazović, Luka Milovanov Georgijević, Pavle Solarić, Vuk Stefanović Karadžić, Milovan Vidaković, Dimitrije Milaković, Jovan Popović, Ilija Zaharijević and Petar Ninković will be analysed. Special attention will be given to the diverse accent terminology in the covered period.

СЕКЦИЈА

Езиковедска славистика 1

МИЈАНА КУБУРИЧ МАЦУРА, Универзитет в Баниа Лука, Босна и Херцеговина

Релативне клаузе са концесивном семантиком у савременом српском језику / (Relative clauses with concessive semantics in contemporary Serbian language)

The paper *Relative clauses with concessive semantics in contemporary Serbian language* deals with clauses that express interference of concessive and qualificative semantics. Since the adjective category does not exclude adverbial semantics, under some specific syntactic and semantic conditions relative clauses can express concessive relations (as well as predicative appositive and some attributes at the syntagmatic level).

ЏЕЛЕНА РЕДЛИ, Универзитет в Нови Сад, Србија

Метафоричке екстензије просторних значења у значење квалификативности у српском језику / Metaphorical extensions of spacial meanings to the meaning of qualification in the Serbian language

This paper deals with the analysis and classification of adverbial qualificative case constructions with primary spacial meaning, which function as qualificative postmodifiers. The focus of the research being aimed at the contemporary Serbian language, the corpus consists of the works of contemporary Serbian writers. The goal of this primarily semantic analysis is to determine to what degree dimensional spatial relations are modified into nondimensional domain of quality, ie. manner, and how the difference in the conceptualisation of metaphorical space influences the interpretation of quality.

ЕЛЕНА СТОЯНОВА, ЮЗУ „Неофит Рилски“

За родовите диференциации в хърватския и сръбския
стандартен език

The generic differentiations in Croatian and Serbian standards primarily affect the loanwords in which function two main correlations – the masculine in the Croatian standard and the feminine in Serbian standard or vice versa. The reasons for their genesis are related to the different transmorphemization and/or transmorphologization of the loanwords. At the domestic lexis generic differentiations are a consequence of different choice of derivation suffix and seldom are a result from the rearrangement of separate substantives in declension types. Generic transgression accompanying the collapse of the polysemic structure is a newer trend that has yet to be tested in both standards.

СВЕТЛА ДЖЕРМАНОВИЧ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Еквиваленти бугарског аориста и имперфекта у савременом (наративном) тексту (на примерима из српских превода)

У српском језику видна је знажна експанзија перфекта као основног наративног времена уз ограничавање функција простих претерита, аориста и имперфекта (што српски језик одмиче од стања у бугарском).

Овај рад усмерен је управо на утврђивање статуса простих претерита (аорист и имперфект) у српском савременом наративном тексту.

Као корпус рада за истраживање послужили су новији преводи са бугарског језика на српски.

Циљ нашег истраживања је утврдити да ли се у савременим преводима са бугарског на српски, нарација (када су у питању претеритални облици) остварује искључиво у перфекту (или неком другом глаголском облику (у нашем случају презент, потенцијал) и ако су прости претерити у српском у употреби, да ли је њихов статус једнак и да ли се могу посматрати као структурне јединице истог ранга (као што је у бугарском и македонском).

РАДИВОЕ МЛАДЕНОВИЧ, Универзитет в Крагуевац, Сърбия

Парадигматски акценат као међуетапа између граматичког и ритамског акцента / *Paradigmatic stress as an intermediate stage between grammatical and rhythmic non-phonological stress*

In the area where there are linguistic contacts between Serbian and Macedonian, i.e. in the south-west of Kosovo and

Metohija, the inherited grammatical stress within the Serbian dialectal area underwent a most radical transformation. As a result of contact with western Macedonian antepenultimate stress, vernaculars in Shar mountain developed a rhythmic stress of antepenultimate and/or penultimate type. In the south of Metohija and central Kosovo the inherited prosodic system was simplified by paradigmatic shift of the stress to the final syllable of the stem (*si'n – si'na – sino'vi – sino'vima, sino'vsko; že'na – od ž'ene – že'nu – žena'ma*), of the base-form syllable and/or the syllable of the form from which other words are derived (*se'stra – s'estre – se'strama, se'strin, se'strinsko, se'strinskema*). Paradigmatic stress of grammatical type is typical for the southernmost for the southwest regions, while the paradigmatic stress of semantic type is present in the north of the dialectal area.

ДИМКА САВОВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Неутрален словоред в простото съобщително двусъставно изречение (в българския в съпоставка със сръбския език)

This paper aims to shed some light on several problems connected with word order. It discusses the problem of the parts of predicative structure in declarative subject-predicate clauses (as a prototypical representation of a clause) which don't match the traditional sentence parts. Their order is based on set of regularities governed by the oppositions theme/ rheme and neutrality/ affectivity of the utterance. The neutral word order is a representation of these regularities *par excellence*, without any suggestions from the speaker. That's why this type of word order is the main topic of the paper.

САНЯ ДЖУРОВИЧ, Университет в Крагуевац, Сърбия

Актуелно стање у морфологији глагола у српском језику
/ Current situation in the verb morphology in the Serbian
language

During the language development many changes have happened within the language system, although the changes in the morphological system are much less than in any other grammatical areas. The aim of this paper is an overview of the current situation in the verb morphology based on the literature and the author's previous extensive research on verb paradigms. Changes in the verb morphology are due to the simplification of the system and also due to the internal changes in the language, of which we will mention only the most important.

НЕДА ПИНАРИЧ, ИРИНА МИРОНОВА БЛАЖИНА, Университет в Загреб, Хрватия

Zajednički zoonimni korijeni u hrvatskom, poljskom i
ruskom jeziku
u usporedbi sa staroslavenskim (i praslavenskim) / Общие
зоонимические корни в хорватском, польском и русском
языках в сравнении со старославянским
(и праславянским)

В работе сравниваются похожие словообразовательные корни зоонимов (названий животных) в трёх славянских языках в сравнении с праславянским и/или старославянским языком. В исследование были включены названия животных, которые водятся в Европе, прежде всего, млекопитающие, земноводные и пресмыкающиеся. Цель работы - показать названия животных, которые в соответствии с категоризацией, предложенной В. Борисем, являются «общеславянски-

ми». Анализ проводится методом синхронного сравнения, корпус представлен в виде таблиц, после чего предлагается этимологическое описание отдельных зоонимов и прагма-фразеологизмов, составной частью которых являются зоонимы, в хорватском, польском и русском языках.

ИРИНА ХОСТАЙ, МАРИЯ СУХОВА, Държавен университет „К. Е. Циолковски“, Калуга, Русия

Образный потенциал слов-символов в библейской фразеологии (на основе английского, русского, болгарского и хорватского языков)

Попытки объяснить, что такое слова-символы, были сделаны еще в древности. Взаимосвязанное изучение истории и этимологии слов-символов позволяет увидеть за ними истоки национальной культуры или бытовых представлений, прочесть забытое прошлое. И слова-символы для выполнения этой задачи дают большой материал. Символ – это вещественный или условный код, обозначающий или напоминающий какое-либо понятие. Кроме того, символ – это художественный образ, воплощающий какую-либо идею.

Отличительные черты слов-символов:

1. Основным свойством символов является образность. Каждый символ вызывает в человеческом сознании определенную цепь ассоциаций (так называемые ассоциативные связи или поля), и в зависимости от языка и культуры эти ассоциации могут быть различны.

2. Символы могут быть представлены в составе устойчивых словесных комплексов языка и самостоятельных переносно-образных значениях слов.

3. Появление и функционирование слов-символов в языке обнаруживает связь с образами, сложившимися и функционирующими в составе устойчивых единиц. Совместное их рассмотрение позволяет дать более полную картину образных ассоциаций и представлений, неизбежно возникающих в сознании в процессе функционирования этих единиц. Благодаря этому процессу происходит обогащение лексики на базе фразеологии.

Возникшие путем фразеологической деривации переносно-образные символические значения слов часто в своем функционировании тесно связаны с фразеологической единицей. Подобного рода фразеологически обусловленные значения носят символический характер. Такие слова-символы часто представляют собой стяженные фразы, обозначающие меткую характеристику предмета на основе образа, возникающего при актуализации устойчивых сочетаний слов.

Область идиоматики представляет для исследователей особый интерес, так как в ней фиксирован символический потенциал языковой системы, и представлены практически все виды символов.

Обращение к символам, представленным в Библии, неслучайно, так как Священное Писание – один из богатейших источников символов разного рода, ведь библейская символика, бытовавшая в сознании людей в течение столетий, не могла не отразиться в языке.

Многие библейские обороты, дошедшие до нас из глубины веков, прочно вошли как в русский язык, так и в другие европейские языки, поскольку основаны на общности философских представлений о добре и зле и общности нравственно-этических норм христианского мира. Отсюда – неоспоримая и тесная связь русской библейской фразеологии с общеевропейской.

Все слова-символы делятся на следующие символьные категории:

- символы, обозначающие цвета (символы-колоризмы);
- символы, обозначающие части человеческого тела (символы - соматизмы);
- символы, обозначающие растения;
- символы, обозначающие животных;
- символы, обозначающие неживую природу;
- символы, обозначающие числа (цифровые символы);
- религиозные символы и т.д.

В библейских фразеологизмах представлены символы разных видов: соматизмы, такие как heart, eye, hand, foot; зоосемизмы — dog, lamb, calf, ass, ox, wolf, dove; антропонимы, включающие в себя библейские имена — Magdalene, Solomon, Juda, Lot, Job, Lucifer, Methuselah, Thomas, David and Jonathan; колоризмы – white, scarlet, green, golden, silver, purple; числа - one, five, eleven, thirty; символы в квадрате — the garden of Eden, Solomon’s wisdom, Juda’s kiss; символы в сильном смысле слова – cross, bread, cup и др.

Любое слово таит в себе образ, любой символ соотносится с мифом, нужно только уметь увидеть и то и другое через вековые напластования, поскольку одновременно с лексическим ростом языка исчезает первоначальное впечатление, выраженное словом. Именно потребность восстановить забываемое собственное значение слов являлась одной из важнейших причин образования символов.

Imagery, symbols, symbolic associations, phraseology, phraseological units, biblical symbolism

Efforts to explain the nature of symbols were made even in ancient times. Mutual study of their history and etymology allows us to see the sources of national culture and everyday concepts, to decipher the past. And symbols present vast material for this.

Symbol – is a real or conditional code designating or resembling a notion. Besides it is an artistic image embodying any idea.

The distinctive features of symbolic words are the following:

1. Imagery (or visualization). Each image calls forth in human mind a certain chain of associations (associative links or fields), and depending on the language and culture these associations may be different.

2. Symbols may appear in set phrases and phraseological units.

3. Appearing and functioning of symbols in the language reveals the connection with the images found in such set expressions. Due to this process the vocabulary of the language gets enriched.

The sphere of phraseology is of special interest to researchers because the symbolic potential of the language system is represented in it. And here we find all kinds of symbols.

Appeal to the symbols, represented in the Bible, is not arbitrary, because the Scriptures is one of the richest sources of all sorts of symbols and it can be easily explained, as such symbolic words had existed in peoples minds for centuries and then were reflected in the language. Many biblical expressions have become part and parcel not only of the Russian language, but of many other European languages because they are based on the same moral and philosophical ideas and the conception of Good and Devil. In the Bible there are symbols belonging to various categories: colorisms, somatisms, antroponyms, digital symbols, those, denoting animals, inanimate nature, religious symbols etc.

**МАРИЯ МАЛНАР ЈУРИШИЧ, Универзитет в Загреб,
Хърватия**

О frazeološkim istraživanjima u hrvatskoj dijalektologiji /
ON PHRASEOLOGICAL RESEARCHES IN CROATIAN DI-
ALECTOLOGY

This paper's purpose is to systematically show dialectical phraseological researches in Croatia and present the most important conclusions obtained by fieldwork. There has recently been a lot of interest in Croatian phraseology. Using a Kajkavian dialect as an example, this paper will show advantages and disadvantages of phraseology in dialectical researches. In order to preserve phraseological corpus, it is important to collect phrases and phrasemes that can be found in the speech of older generations. Former researches have shown that passive lexical units men-

tioned above can be found only in the vocabulary of older examinees, while younger ones tend to replace an old phrase with its modern counterpart.

ЕЛЕНА КРЕЙЧОВА, Масариков университет, Бърно, Чехия

За превода на някои фразеологизми от творчеството на
Карел Чапек на български и сръбски език

Докладът представя превода на фразеологизми като част от теорията на превода и разглежда конкретни случаи от преводаческата практика в областта на художествената литература.

АНА ВАСУНГ, Университет в Загреб, Хърватия

Kulturem kao sastavnica frazeološke jedinice

Cultureme as a component of idioms

This paper presents Bulgarian and Croatian idioms as cultural signs. The main goal is to detect cultural and national connotation of idioms. This paper primarily analyzes idioms containing cultureme (the culture bond term). A classification of the culturemes is suggested according to idioms found in Bulgarian and Croatian language and their national markedness. Collected idioms are analyzed from the semantic and linguoculturological aspect.

ПАВЕЛ КРЕЙЧИ, Масариков университет, Бърно, Чехия

České, srbské a bulharské frazémy s toponymickým
komponentem

Propriální komponenty tvoří specifickou složku frazémů. Náš příspěvek se zabývá motivací a funkcí toponymických komponentů v českých, srbských a bulharských frazémech.

МИРА МЕНАЦ-МИХАЛИЧ, Университет в Загреб, Хърватия

Frazemi lokalizmi sa sastavnicom *mačka* u hrvatskim
govorima / Local Idioms with a component cat in Croatian
dialects

Local idioms have been collected in different parts of the Croatian vernacular. The author investigated idioms in more than 100 Croatian speeches. For this paper local idioms with a component cat are chosen. They can be found in Čakavian, Kajkavian and Štokavian dialects.

Although Croatian dialects, like dialects in general, are threatened by the influence of globalization and of the standard language, the dialectal phraseology, on the one hand, preserves the old state, and, on the other hand, is liable to many changes owing to its living, unstandardized structures. In this phraseology new idioms appear easily, while at the same time old ones undergo different innovations.

**АНКИЦА ЧИЛАШ ШИМПРАГА, Институт за хърватски
език и езикознание, Загреб, Хърватия**

Osobno ime *Stjepan* u hrvatskoj antroponimiji

Personal Name *Stjepan* (*Stephen*) in Croatian Anthroponymy

Personal name Stephen is disseminated throughout the entire Christian world and, hence, throughout the Slavic speaking world. This article will give an overview of many, and varried, reflections of this saint's name in the Croatian anthroponymical system. The author follows the historical attestations from the earliest of times using written attestations. The author also analyses the linguistic features of those attestations, and gives conclusions on the spread of individual reflections of the personal name *Stjepan* in historical and in the contemporary Croatia, while at the same time comparing inferences to other South-Slavic countries. Amongst other question, the author examines the veracity of popular, generally accepted attitude on affiliations of certain reflections of the name in question to Croatian (such as *Stjepan*) versus Serbian (*Stevo*, *Stevan*) anthroponymicon.

МАРТИН СТЕФАНОВ, СУ „Св. Климент Охридски“

Терминологията от областта на спортното катерене в българския, сръбския и хърватския език

This paper deals with the terminology in a relatively new sport discipline – sport climbing in Bulgarian, Serbian and Croatian languages. The research presents an introduction to the terminological system in sport climbing (and the sport discipline as well) and its development (which is related with the development of the sport discipline itself). In the paper a comparative analysis with consideration to the lexical and morphological characteristics is also performed.

СЕКЦИЈА

Езиковедска славистика 2

МИЛКА НИКОЛИЧ, Универзитет в Крагуевац, Србија

Језичко-стилске одлике савремених српских драмских текстова који одступају од традиционалне драмске форме /
Linguistic-stylistic features of the contemporary Serbian dramasthat deviate from the traditional dramatic forms

The paper discusses the linguistic-stylistic features of the contemporary Serbian dramas *Lice od stakla* by Marija Karaklajić and *Pomorandžina kora* by Maja Pelević which both deviate from the traditional dramatic forms. In these texts stage directions and dialogues have not been clearly separated. Stage directions do not perform their normal function (to describe the activities of actors, ambient, state, visual and acoustic aspects of the action), but instead they are already integrated into the speech of the characters or they describe the psychological state of the hero. The story is fragmented, the character is replaced with a Figure which does not have a personal name. The aim of our study is to examine the language form and stylistic performance of the language that shapes the form of the mentioned dramas.

**ЗРИНКА КОВАЧЕВИЧ, ИВАНА ЧАГАЛ, Университет в
Загреб, Хърватия**

Lingvostilistička analiza hrvatskih prijevoda Kukučínove
inzularne proze / Linguo-stylistic analysis of the Croatian
translations of Kukučín's insular prose

The paper uses the example of the older Croatian translation of Kukučín's "Brač" prose, namely Nižetić's translation of the short story "Leše" (1930) and Šimčik's translation of the novel "Kuća u strani" (1931), to analyze the strategies and procedures of presenting heteroglossia of the original to the target audience. Due to the introduction of the Croatian language, from lexical and phraseological elements to complete statements, into the Slovak language matrix, the insular prose features an extremely delicate linguistic structure from the translational point of view, especially in case when stylistically marked means of the original belong to the target language. Due to this, the analysis is primarily devoted to examining ways and means of recreating the various functions (such as exoticism, identification, etc.) of Kukučín's Croatisms in the Croatian translation.

**НИЧКА БЕЧЕВА, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“/ Белг-
радски университет**

За някои проблеми при превода между близкородствени
езици (Бележки върху българския превод на „Телесна стра-
жа“ от Зоран Чирич) / ABOUT SOME PROBLEMS APPAR-
ENT IN THE TRANSLATION BETWEEN KINDRED LAN-
GUAGES (Notes on the Bulgarian translation of „Corporal
guard“ of Zoran Chirich)

The texts of Zoran Ciric abound with colloquial and slang vocabulary with dialectic and occasional examples that raise complex tasks facing the translator.

On the other hand, the translation between Serbian and Bulgarian language has several features related not only to overcome Interlingual homonymy but also the interpretation of realities. The statement monitored translation equivalents of the lexemy *kum*. Identify problems that arise in translation and interpretation of personal and geographical names, as well as in the interpretation of dialect vocabulary in the book.

ТАНЯ ТАНАСКОВИЧ, БОЈНА ВЕЉОВИЧ, Университет в Крагуевац, Србија

Контекстуална синонимија у дијалектима

Contextual synonymy in dialects

In this paper we deal with contextual synonyms in dialect text. Under contextual synonyms we consider lexemes of the same grammatical type, which has the same referent. Common referent provides partial sameness of textual meaning. According to the structuralist thesis of differential characteristics, meaning of synonyms cannot be established if they are considered in isolation, but only when viewed in context, in contrast. According to Saussure's conception of language sign, the word is characterized by relational identity, which means that it constitutes only in relations – on the one hand in relation to the units on the paradigmatic plan – we understand it through synonyms, antonyms, position in the hierarchy of semantic fields, etc. – and on the other, based on correlation with other words in the sentence, even in a broader context. The context is thus a true indicator of compatibility of

some lexemes in the system, and enables us to monitor the status of the given lexical units. It was noted that reference synonyms represent semantic framework for concrete realization of one another, so that actualize the potential semantic characteristic of semantic structure of their synonym's counterparts. Considering this, we seek to identify synergies aspects of lexis which are connected by a common referent. The analysis was done on the field material that was collected from informants, native dialect speakers. Sequencing of synonyms with the same reference is essential characteristic of live speech. Selected corpus is fertile ground for the syntactic structure of supplementing or specifying by associative repetition.

The collected material sampled three types of semantic synergies, or semantic contextual positioning of synonyms: 1. basic sememe of one lexemes enables the realization of secondary sememe of the another regionalism, 2. lexemes participate so that they are realized as a secondary sememes, 3. hypernym semantically establishes the specified regional lexemes, determining its integral semantic component.

The observed types of synergies are not only a consequence of matching references but overlapping semantic components of the semantic potential of lexemes. Mutual reference gives the possibility that one lexeme sets certain denotative semantic component of the other.

Identified synergies aspects indicate differences in sense between synonymous units, which ensure their coexistence within the dialect, in accordance with the principles of linguistic economy and relational nature of language sign. We are speaking of two types of differences: 1. synonyms differ in motivation; type

of associative links is the result of different positions from which the appointments are made; 2. the number of semantic features is different, so one lexeme is specified more than other.

ЙЕЛЕНА ПЕТКОВИЧ, Университет в Крагуевац, Сърбия

О неким језичким и стилским поступцима у књижевном изразу Добрила Ненадића у роману „Време kokoшки“ / On some linguistic and stylistic methods of Dobrilo Nenadić's literary expression in the novel „Vreme kokoški“

Skillfully storytelling, concise and murderous humor and linguistic virtuosity are just some of the characteristics that position Dobrilo Nenadić among the top and most distinctive voices on the local literary scene.

Our analysis of some linguistic and stylistic methods in his literary expression will be based on his novel Vreme kokoški and will include a variety of estrangement procedures present at all language levels. In the conducted analysis we will try to illuminate evenly both plans – the plan of linguistic formation of the estranged units and the plan of functional value of such units, i.e. the reasons for their literary-artistic usage.

ВЯРА НАЙДЕНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Ролята на някои системни отношения между лексемите в комедиографията на Нушич

В комедиографския опус на Бранислав Нушич широко и пълноценно са използвани възможностите на полисемията, синонимията, антонимията, омонимията, паронимията с тях-

ната подчертана стилистична роля като носители на лексикално-категориална експресивност. В настоящата разработка са изтъкнати някои от релевантните характеристики на тези лексикални категории, както и пряката им връзка и интегралното им единство с други средства на езиковата стилистика за постигане на комичен ефект в конкретни моменти от комедии на Нушич.

The capabilities of polysemy, synonymy, antonymy, homonymy, paronymy with their emphasized stylistic role, as carriers of lexical categorial expressiveness, are widely and fully used in the comedigraphic opus of Branislav Nušić. Some of the relevant features of these lexical categories are highlighted in this paper, as well as their direct connection and integral unity with other means of linguistic stylistics, to achieve a comic effect in specific moments from certain comedies.

ВЛАДИМИР ВУКОМАНОВИЧ РАСТЕГОРАЦ, Университет в Белград, Сърбия

Низъ драгоцѣногъ бисера Јована Сундечића:
лингвистичке и стилистичке карактеристике прве оригиналне
српске збирке песама за децу / *Низъ драгоцѣногъ бисера* by
Jovan Sundecic: Linguistic and Stylistic Features of the First
Original Serbian Collection of Poems for Children

In this paper author gives a description and analysis of linguistic and stylistic features of the first original Serbian collection of children's poetry. These features of *Низъ драгоцѣногъ бисера* (1856) by Jovan Sundecic will be given systematically and then analyzed in the light of linguistic and literary context within which the collection was created. Also, this paper is an attempt to

answer the question whether the identity of the implicit reader (which is characterized by intellectual and emotional dissimilarity in relation to the „sender“ of literary message) required an adjustment of the communicational code, and, if so, in which way this adjustment was realized.

НАДЕЖДА СТАЛЯНОВА, СУ „Св. Кл. Охридски“

Лингво-културна компетентност на студентите,
изучаващи полски език

Докладът изследва първите впечатления на студентите полонисти, които се създават от учебниците по полски език за чужденци. Обръща се внимание на наивната картина на света, която включва лингвистична и културологична информация.

ДАРКА ХЕРБЕЗ, ПУ „Паисий Хилендарски“

О неким језичким грешкама бугарских студената приликом учења српског језика

In this paper the teaching Serbian as a foreign language and the most frequent language mistakes of Bulgarian students in learning Serbian language were discussed. Our attention is mainly focused on errors in the field of lexis although we gave brief overview of other linguistic levels. The paper contains an overview of the most common errors in the written work of foreign students who learn Serbian language and the analysis and interpretation of the results obtained from research.

ДИЛЯНА ДЕНЧЕВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Полско-български медицински речник (с латинските термини) - методология и проблеми

Докладът представя новосъздадения Полско-български медицински речник (с латинските термини). В него ще бъдат споделени основните проблеми, възникнали при обработката на събраните термини, както и подходите, използвани при решенията им. Сред тях намира място терминологичната асиметрия между двата езика, в частност появата на терминологични лакуни в българския, еквонимията, техническото подреждане на термината и др.

ЛИЛИЯ ИВАНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Темпорални наречия, изразяващи предходност, в българския и полския език

Наречията, изразяващи предходност, представляват една от най-големите и най-интересните групи темпорални наречия в българския и полския език. В рамките на тази група се отделят по-малки групи, които се обособяват с оглед на различни критерии – близост / отдалеченост до момента на говорене, ориентираност към момента на говорене или миналия ориентационен момент, изразяващи резултативност и др. В тази статия правим опит да представим и групираме темпоралните наречия, маркиращи предходност, в по-малки

групи според техните семантични и функционални особености.

ЖАНА СТАНЧЕВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Болен здрав носи. Концептите ЗДРАВЕ и БОЛЕСТ в българската езикова картина на света

Изследването цели да съпостави концептите ЗДРАВЕ и БОЛЕСТ като фрагменти от българската езикова картина на света. Анализът се базира на предишни публикации, засягащи концептуализацията на болестта и здравето в българския и полския език. Търсят се както различията, така и пресечните точки в интерпретацията на понятията. Общите тенденции са в няколко насоки: предметяване и анимализация на двете абстрактни същности; възприемането им като вместилища; остойността им. Антонимичната им същност ги обвързва с противоположни домейни: здравето е живот, а болестта – смърт, здравето е богатство, болестта – бедност, здравето е горе, болестта – долу. Характеризирайки друго понятие, здравето е надеждно, трезво, морално, докато болното е неестествено, прекомерно, ненормално. Като елементи от други домейни, здравето участва в благословии и поздравления, а болестта – в проклетия и ругатни.

КАТЕРИНА ТОМОВА, ПУ „П. Хилендарски“

Етнолингвистични особености на някои български междуметия

Текстът представлява функционално-семантичен анализ на едно междуметие, чиято употреба според мнозина е характерна най-вече за Балканите, и чието значение представяме на български език с глагола цъкам с език. Идеята е да подложим на проверка твърдението на А. Вежбицка, че междуметията в значителна степен се базират на културноспецифични конвенции, а не на универсалните природни закони. За целта ще направим опит да очертаем в най-общ план етноспецификата на конкретната лексикална единица на фона на други славянски езици – основно чешки и руски.

СЕКЦИЯ

Русский язык. Литература. Культура

Руски јазик. Литература. Култура

АЛЛА СЕРДЮК, Бердянски државен педагогически университет

Концепт „прокуратор“ на стыке европейских культур (на материале произведений Н. Королевой „Quid est veritas?“, М. Булгакова „Мастер и Маргарита“ и А. Франса „Le procureur de Judée“)

Образ Понтия Пилата является настолько известным представителям многих культурных социумов, что есть основания считать концепт «прокуратор» составляющей мировой картины мира. Благодаря Новому Завету в сознании носителей различных языков четко сформированы определенные элементы этого концепта. Однако, личность Понтия Пилата вдохновляла и многих писателей, в результате чего в мировой литературе сформирован достаточно неоднозначный образ префекта. Цель нашего исследования состоит в определении универсальных компонентов концепта «прокуратор» и изучении специфических осмыслений данного концепта, которые сформировались в произведениях украинской, русской и французской литературы.

ЙОЗЕФ ШАУР, Масариков университет, Брно, Чехия

Роль литературы в процессе формирования русского либерализма 30 – 50-х г.г.

Целью доклада является показать исключительную роль русской литературы в развитии русской общественно-

политический мысли. Из-за строгой цензуры во времена правления Николая I нельзя было открыто писать и говорить о злободневных проблемах тогдашней России. Интеллигенция и рождающееся общественное движение обсуждали эти вопросы в литературных произведениях и на страницах так называемых толстых журналов. В докладе будет прослежено значение литературной и общественной деятельности П. В. Анненкова, А. В. Дружинина и П. В. Боткина и её влияние на формирование либеральной мысли в России.

АТАНАСКА ТОШЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Гибридные языки – неизбежный этап в становлении современных литературных языков

(болгарско-русские параллели)

Сравнительно-типологическое изучение славянских литературных языков в ареале *Slavia Orthodoxa* предполагает установление совокупности всех книжноязыковых формаций, в том числе и их функциональных вариантов, в определенный исторический период. Исследование функционального состояния любого литературного языка неизменно сопряжено с исследованием языковой ситуации, т.е. отношений между всеми формами книжного языка в соответствующий период.

Цель настоящей работы – сопоставить языковые ситуации и книжно-письменные практики указанного периода (второй половины XVIII – первой четверти XIX вв.) в православных славянских странах и выявить возможности обособления одного из гибридных вариантов – славяноболгарского языка первых болгарских историографических сочине-

ний – в качестве функциональной разновидности церковнославянского языка на базе определенных структурно-функциональных характеристик. Хронологические рамки исследования заданы именно языковыми процессами, характеризующими переход от средневекового к новому, современному типу литературного языка, который у всех православных славянских народов связан со становлением „смешанных“ книжноязыковых типов.

ТАТЯНА АЛЕКСИЕВА, СУ „Св. Климент Охридски“

О взаимодействии кириллицы и латиницы в письменной коммуникации

Последняя четверть столетия ознаменована переменами в письменной коммуникации. Распространение сетевых технологий как нового информационно-коммуникативного пространства повлияло на язык повседневной жизни и привело к зыбкости языковых норм. Изменения коснулись и современного русского письма. В процессе активного заимствования иноязычных единиц появилось большое количество контактированных образований – графогибридов.

Цель статьи – рассмотреть способы образования графогибридов с привлечением средств латиницы и выявить их коммуникативно-прагматическую роль в разных видах дискурса.

МАГДАЛЕНА ГАНЧЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Метдий“

Сочетаемость слов как объект анализа при сопоставительном изучении лексики

(на материале русского и болгарского языков)

Сопоставление сочетаемости лексических единиц в разных языках является важным аспектом содержательного анализа. Сочетаемость слова – это свойство слова соединяться с другими словами и образовывать единицы более высокого уровня – словосочетания. Различаем два типа сочетаемости, которые обуславливают аспекты анализа сочетаемости слов: синтаксический и лексический. В обоих случаях единицей анализа является словосочетание.

Сопоставительное описание синтаксической сочетаемости слов включает сравнение по типам синтаксической связи, по синтаксическим валентностям и по смысловым отношениям, возникающим в сопоставляемых словосочетаниях. Анализ лексической сочетаемости лексем в сопоставительном плане состоит в сравнении лексических рядов, заменяющих присловные позиции.

НАДЕЖДА ДЕЛЕВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Кратък руско-български речник от Т. Коджов –
вълнуваща среща след 130 години

В изложението се представя руско-българският речник с автор Т. Коджов, отпечатан в Пловдив през 1885 година едва в 1000 екземпляра. До сега за този речник липсва описание като лексикографско произведение.

КРАСИМИРА ПЕТРОВА, СУ, „Св. Климент Охридски“

Междометия в анекдотах

Данное сообщение – часть более обширного сопоставительного исследования междометий в русском и болгарском языках. Синкретичность, емкость, яркая экспрессивность, сильная контекстуальная и ситуационная зависимость междометий делает их излюбленным средством в анекдотах. Они функционируют как дискурсивные и прагматические маркеры – как показатель устной, эмоциональной, экспрессивной речи, как средство выражения личного отношения к сообщаемому или ситуации, для регулирования начала, поддержания или окончания речи одного коммуниканта и коммуникации в целом, как часть речевого портрета персонажа анекдота (животного, лица, одушевленного предмета – собака лает, мяукает, змея лает, мяукает, шипит, анекдоты про радио Ереван и Истанбул и др.), показатель национальной, социальной, групповой, возрастной принадлежности персонажа (вай, вах; сакън, машалла; йес! вау! йоу!). Часто междометие взаимодействует с другими паралингвистическими средствами (интонацией, тоном, жестом) для порождения комического эффекта в анекдоте (анекдот про конкурс на лучшую мышеловку).

ИВАНКА АТАНАСОВА, ВТУ, „Св. св. Кирил и Методий“

Род болгарских параллелей заимствованных русских несклоняемых названий лиц мужского пола

В новейших болгарских словарях иностранных слов не указан род заимствованных слов, а в старых словарях, где род отмечен, отсутствуют более новые заимствования, что

иногда приводит к затруднениям в речи. Поэтому в настоящем исследовании делается попытка определить род болгарских параллелей заимствованных русских несклоняемых названий лиц мужского пола, относящихся к мужскому роду или в редких случаях проявляющих колебания в роде, в подходящем контексте в различных электронных источниках.

МАЙЯ КУЗОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Отрицанието като характерологичен показател на аксиологичните категории (в българския и руския език)

Представен е един аспект от обширно изследване на типичната алогичност на езиковите формации за изразяване на експресивна оценка. Конкретният интерес е към емблематични прояви на своеобразна взаимна определимост на аксиологичните категории. Позитивното и негативното (както и степените за количество/оценка) преплитат показателите си, навлизат в полюсно противоположната по знак територия и се изясняват сякаш чрез взаимно опровергаване... Съседството на „враждуващи“ лексеми създава ексцентрични словосъчетания, пълно преосмисляне търпят цели класове изречения-оценки, възклицания-реакции.

В широкия контекст се включват „оцветени“ интензификатори – квантори за степен на оценка или за чиста емоция (адски вкусно, страшна баница, жесток албум, луда радост). Очертава се странна комбинаторна поносимост на плюсови и минусови маркери (ужасно хубава, гениално тъп). Специален е акцентът върху прагматичната (не)пригодност на показателите за завършеност (пълнен (кръгъл) глупак / *пълна (кръгла) красавица); пиковите фази на оценката типично преливат в

отрицание, в специфично зануляване (Не е истина! Няма такова еспресо!).

Изследваният материал демонстрира разпознаваема обща „стратегия“: алогичността и парадоксът придобиват характер на стандарт и категорично чакат узаконяването на своя особен емотивен статус.

МАРИЯНА КАРТАЛОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

За лексикалния фитокомпонент във фразеологичните системи на българския и новогръцкия език

В обсега на изследването ще бъдат включени фразеологични единици от българския и новогръцкия език, които съдържат лексема растение в състава си. Ще се разгледат структури, принадлежащи както към фразеологичното ядро, така и към фразеологичната периферия, за да се установи в кои устойчиви конструкции фитокомпонентът е „най-предпочитан“ и „най-използван“ като лексема. Въз основа на предварително извършени наблюдения по темата, това са образните сравнения и паремиите – предпочита се в компаративните конструкции, защото хората сравняват с познатото и известното, и в народното творчество поради близостта им до хората и до бита им. Ще бъде обърнато внимание и на това кой от двата балкански езика генерира по-голям брой фразеологизми със споменатия компонент и на какво може да се дължи този факт. Има ли разлика в предпочитанието на растенията във фразеологичните системи на българския и новогръцкия език и отявлен превес на определени фитокомпоненти, също се бъде обстойно изследвано в доклада.

ЕЛЕНА РАДЕНКОВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Игровые трансформации фразеологизмов в газетных заголовках

Заголовок статьи в качественной российской прессе - один из важнейших её элементов. Целью газетного заголовка является привлечение внимания читателя к наиболее важной и интересной части ее содержания: заголовок, как правило, не раскрывает до конца содержание статьи, подталкивая читателя ознакомиться с предложенным материалом. Таким образом, чтобы выполнить своё основное предназначение, то есть заинтересовать и заинтриговать читателя, заголовок должен быть максимально броским и воздействующим. В качестве броских, привлекающих читательское внимание газетных заголовков, широко используются фразеологические обороты. Поэтому журналисты прибегают к трансформациям фразеологизмов. Игровая трансформация фразеологизмов, а именно пословиц и поговорок, будет рассматриваться нами в данном сообщении.

МИЛЕНА СТОЙКОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Современное русское кино на уроках русского языка

Современная система образования, в том числе обучение иностранным языкам, находится на новом этапе развития, который характеризуется интересом к личности. Неслучайно в последнее время в лингвистических изысканиях ставится акцент на формирование языковой личности в условиях многоязычия. Непонимание, недопонимание и неправильное понимание в иноязычном общении возникает вследствие недостаточных первичных фоновых знаний, которыми располагает

реципиент, недостаточного внимания к установлению важнейшего соотношения между родными и чужими „понятийными картинами мира“. Процесс обучения русскому языку как иностранному уже есть опыт межкультурной коммуникации. Особенно актуально звучит данный тезис применительно к задачам современного университетского образования: подготовка высококвалифицированных специалистов с ориентацией на новейшее научное знание, открытых к профессиональному и межкультурному диалогу. Скорее всего еще на самых низших уровнях владения языком нужно формировать умения владеть лексико-грамматическим материалом, но с более глубоким осознанием лексико-семантической системы языка, с пониманием взаимосвязи лексических единиц – т.е. понимание лексического знания как знания более высокого уровня, обнаруживающего связь лексических единиц с понятиями, концептами. В настоящем докладе выдвигается и аргументируется теза о просмотре русского фильма с предварительным лексико-грамматическим комментарием как о лучшей форме обучения слушанию с пониманием и сильным социокультурном стимуле к овладению русским языком.

РОСИЦА ХАДЖИГЕОРГИЕВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Изучение русского языка при помощи аутентичных текстов: теория и практика

В статье рассматривается теоретическая подоплека аутентичности как термин, что само по себе не ново, но спорно в условиях формулировки разных наук - обзор и интердис-

циплинарный подход. Рассматривая аутентичность «как полемический конструкт», мы исходим из представления традиционности в культурологии и из представления идентичности и аутентичности в рамках толкований терминов антропологическими науками. Следующий шаг связан с аутентичностью как методическая категория в обучении русскому языку: интерес и мотивация – живое функционирование языка – приобщение, погружение в реальную ситуацию, разграничение дискурса, эмоциональная насыщенность – то, на что рассчитывает заступник применения данного метода. В статье также присутствуют некоторые классификации аутентичности по жанрам текстов и применению в практике, как и примеры из практики автора.

ТЕОДОРА КРЪСТЕВА, Институт по български език, БАН

Особености при превода на публицистика от руски на български език (наблюдения върху превода на сборника „Ден“ на Татяна Толстая)

Настоящият доклад е посветен на спецификите на публицистичния текст и свързаните с тях трудности, с които се сблъсква преводачът при превода от руски език на български. Като обект за изследване послужи моят собствен превод на есета от сборника „Ден“ на Татяна Толстая. Това са моите наблюдения относно предаването на такива категории като реалии, термини, собствени имена и разнообразна по стил лексика, а също така фразеологизми, поговорки, понякога перефразиращи, скрити и явни цитати и езикова игра, които често изискват по-прецизна и по-творческа работа. Текстът има практическа насо-

ченост – на какво да обърнем внимание и от какво са продиктувани преводаческите решения.

АНАСТАСИЯ ПОНАЧЕВНАЯ, задочно участие
Учебен център по руски език към МГУ „М. В. Ломоносов“

Онлайн урок в дистанционном обучении русскому языку
как иностранному

Доклад посвящен такой новой форме дистанционного обучения РКИ, как онлайн урок. Рассматривая дистанционное обучение иностранным языкам в его развитии, автор обнаруживает причины, по которым проведение онлайн уроков для изучения русского как иностранного стало реальностью. Сравнивая основные компоненты очного и дистанционного урока, автор приходит к выводу о сходстве этих организационных форм и о тождественности получаемых результатов.

СЕКЦИЯ

Иновативни методически стратегии в обучението по български език и литература

ПЕТЯ БЪРКАЛОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Децата през 21. век: дарби, умения, таланти

В основата на изследването е заложен проблемен преглед на различни научни платформи, обясняващи формите на мислене в образователния процес. Коментират се различните начини за откриване, развиване и окуражаване на дарбите, уменията и талантите на подрастващите от различни възрасти. Поставен е въпросът за новото през 21. век, за новата образователна парадигма. Ревизираната таксономия на Бенджамин Блум се разглежда като рекурсивен модел на познанието с ключово значение за индивидуалното развитие на обучаваните, с „вписани“ равнища: запомняне, разбиране, прилагане, анализиране, развиване, създаване. Разгледани са детайли от проявлението на седем типа интелигентност: езикова, пространствена, логическа (математическа), телесна, музикална, социална, вътрешна, - заедно с подходи за откриване и насърчаване на индивидуалната интелигентност в семейна и образователна среда. Очертани са общите характеристики на надарените деца заедно с негативните последиствия от „сблъсъка“ с образователната система. За талантливите деца е въведена различна дефиниция. Посочени са стъпки за работа с талантливи ученици със специални образователни потребности. В заключение акцентът е поставен върху разбирането за седем стила на учене, върху идеята за множествената интелигентност и върху няколко нови теории за уменията през 21. век. Изследването завършва с кратък списък на професиите, „пасващи“ на различните видове интелигентност.

ВАНЯ КРЪСТАНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“, Смолян

Иновативни техники за развиване уменията за междуезиково разбиране чрез обучението по български език

В Брюкселската декларация в основата на единната образователна стратегия за езиковото обучение в Европа е заложена формулата 1+2 (първи език и два други езика). В училище трябва да се развиват уменията на подрастващите за междуезиково разбиране (интеркомпехензия). Идеята е учениците да се учат да разбират различни езици, без да е необходимо да ги говорят. Формирането на умения за интеркомпехензия се свързва с родноезиковото обучение, тъй като именно родният език е базисният модел, който служи за сравняване и съпоставка, за ориентир и „катализатор“ при овладяването на чужди езици. В предложения материал се обосновават някои иновативни техники за развиване уменията на учениците за интеркомпехензия.

ФАНИ БОЙКОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Актуални аспекти на комуникативно ориентираното обучение по български език в средното училище – комуникативни стратегии за социализация

Образователният процес, основан на комуникативния подход, променя стратегията на учене – от учене с цел да се възпроизведе информация – към учене с цел да се осъществява компетентност в реална комуникативна ситуация. Контекстът на тази стратегия е зададен от Държавните образователни изисквания за учебно съдържание в културно-образователната област „Български език и литература“, които определят като търсен резултат уменията да се тълкуват и

осмислят взаимоотношенията между реалните факти и тяхната речева реализация, да се разбира и оценява света в разнообразните ситуации на общуване, да се изграждат стратегии за личностна реализация, с цел подготвяне на учениците за резултатно участие в различни социални практики. Разглеждат се продуктивни практики в обучението по български език за прилагане на комуникативни стратегии за решаване на житейски проблеми.

ИВАН ЧОБАНОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Езиковедската компетентност на новопостъпилите

студенти от българистичните специалности

В своето изследване ние не си поставяме задача да проверим езиковата компетентност на новопостъпилите студенти от специалностите „Българска филология“ и „Български език и история“, представляваща осведоменост за функционирането на езиковата система (доколко спазват нормите на книжовния език, правилата на граматичния строй на българския език, доколко са запознати с лексикалното богатство). Нашата цел е да установим в каква степен те владеят и употребяват елементарната граматическа (езиковедска) терминология. Това ни е необходимо, за да сме наясно какви са техните знания, преди да започнем да им разкриваме същността на най-сложната знакова система, каквато е езиковата, и нейната структура, на езика като обществено явление, като средство за общуване между хората.

КОРНЕЛИЯ ВАСИЛЕВА, Професионална гимназия по електротехника и електроника, Пловдив

Парадигма на трансверсалните компетентности в методиката на обучение по български език

Методическото изследване е провокирано от последните тенденции в развитието на европейското и световното образование, които поставят акцент върху замяната на знаниецентристкия подход с компетентностно ориентирано придобиване на знания. Същността на този нов тип обучение се основава на паралелно формиране на хоризонтални и вертикални знания, умения и компетенции чрез междупредметни връзки, с оглед на практическата им приложимост и ползи за обучаемия.

Експериментално представеният модел на часове по български език разглежда видовете комплексни компетентности, които се формират и развиват в трансверсалните учебни часове: работа с интерактивни ресурси, езиковедски знания, умения за изграждане на взаимоотношения и взаимодействия в хетерогенна среда, социокултурни умения, адаптивност и индивидуалност.

Методическата разработка е базирана на работата с PREZI, EXEL, WORD „облачни технологии“- DROPBOX, съчетани с методите на „панелна дискусия“, „Learning together“, „аквариум“ и игрови модел.

Резултат от проведените на практика часове е съставената парадигма на трансверсалните компетентности в методиката на обучение по български език.

КРАСИМИРА ТАНЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Интерактивните методи и четивната грамотност

В доклада са разгледани възможности за използване на интерактивните методи в обучението по литература в прогимназиалната степен за формиране и развиване на умения у учениците за четивната грамотност.

ИВЕЛИНА СТОЯНОВА, СЛАВИНА ЛОЗАНОВА, Институт за български език, БАН; Нов български университет

Интеркултурни и социолингвистични особености на жестовия език в общността на хората с увреден слух в България

За голяма част от хората с увреден слух в България, жестовият език е основно средство за комуникация и от съществено значение за пълноценния достъп до информация и за контакта с чуващото общество. Жестовият език е в основата на така наречената култура на глухите и отличителен белег на тяхната общност. От една страна, поради слуховото нарушение, за глухите хора е предизвикателство пълноценното усвояване на вербалния език, а от друга страна, особеностите на жестовия език, най-вече неговата модалност, но и лексикалната и граматичната система, затрудняват разпространението му сред чуващите хора. Настоящият доклад си поставя за цел да разгледа основните социолингвистични особености на жестомимичния език, разбирането на които може да улесни пълноценното интеркултурното общуване между глухата общност и българското общество.

ТЕМЕНУГА ТЕНЕВА, ШУ „Епископ Константин Преславски“

Мултимедийната презентация в урока
(по литература) – образоваща илюстрация или симулация?

След първоначалното недоверие 'към' и притесненията 'от' (неумението за) използването на технологичните улеснения и интернет ресурсите в образователните практики преподавателите в средните и висшите училища сравнително бързо се адаптираха към променените условия на работната среда. Най-голяма популярност през последните години придоби т.нар. мултимедийна презентация" на учебното съдържание. Казано на български и с повече думи - представяне на някаква информация чрез съвместяването на няколко посредника: текст, образ, звук. Софтуерният продукт Power Point от офис пакета на Microsoft Word предлага една сравнително лесна за прилагане матрица, чрез която може да се онагледят различни образователни модули - доклади, лекционни, урочни фрагменти и дори цели учебни единици. Демонстрацията на иновативност бързо прерастна в преподавателска мода, а масовизирането ѝ превърна образователното средство в клише със съмнителни образователни качества.

МАРГАРИТА ДИМИТРОВА, СОУ „Паисий Хилендарски“, Пловдив

Културната памет и ролята на нравствените маркери в обучението по български език и литература

Нравствените маркери, обусловени от културната памет на българина, търпят не само продължение, но и промени във времето. Обобщението е направено въз основа на целенасо-

чената изследователска работа както по проблема за религиозния синкретизъм като културна памет в извънкласните дейности по литература в регион със смесено на верска основа население (първи етап), така и чрез осмисляне ролята на културната памет в обучението по БЕЛ (чрез работата в училищата от големия град и със студенти; втори етап). В изследването правим опит да разгледаме значими проблеми в два аспекта. В етнологията установяваме ролята на взаимодействието между религиите в диахронен план и влиянието на културния спомен върху етоса на общността. В методиката на обучението по литература разглеждаме изведените етични норми като възможност за развитие на съвременен етичен модел у младите хора на регионално и национално ниво чрез работата по български език и литература. Цялостната работа е актуална чрез разкритите етични измерения на културната памет на определени общности и тяхната приложимост в образователно-възпитателния процес по литература за изграждане на устойчив етичен модел.

НЕЛИ МИНКОВА, Професионална гимназия по електротехника и електроника, Пловдив

Формиране на трансверсални компетентности при изучаване на „Скрити вопли“ на Димчо Дебелянов в 8 клас

Статията представя методическа разработка за използване на е-обучението при изучаване на „Скрити вопли“ на

Димчо Дебелянов като средство за развитие на трансверсални умения у учениците.

Все по-често се налага тенденцията към изграждането на умения от надпредметен характер, към „разчупване“ на предметните ограничения по посока на формиране на общи, ключови знания, умения и поведение от страна на учениците. Трансверсалните компетентности (сред които компетентности от информационен, социален, персонален и комуникативен характер) са насочени към овладяване на умения за разрешаване на комплексни житейски ситуации, каквито всъщност са истинските ситуации, с които личността се сблъсква в и извън училище.

Идеята за трансверсалните компетентности разширява (обогатява) репертоара от знания, умения и поведенчески нагласи, които подлежат на овладяване в часовете по БЕЛ. При разработката на серията уроци се използват уменията на обучаемите за работа с „облачни технологии“- DROPBOX, презентации с POWERPOINT и „PREZI“. В съчетание с иновативните педагогически подходи на „Учене чрез сътрудничество“, „Пирамида“, „Панелна дискусия“ и „Мозъчна карта“ при оценката и резултатите от усвояването на учебното съдържание, ще се създаде един осъвременен модел на обучението по литература, напълно отговарящ и задоволяващ потребностите на младото „информационно“ поколение.

КАНЕЛИЯ БОЖИНОВА-СЛАВЧЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Тъждеството човек-природа в сезоните на душата в Лилиевия творчески свят

В настоящата статия е представен апробиран обобщителен урок по литература с осмокласници от ЕГ „Иван Вазов“ - Пловдив. Изучаването на първия символист за учениците Николай Лилив е представено чрез иновативния „мегаметод“ на аналогията, чрез интерактивния метод - екипна работа, чрез иновативната стратегия на модулното обучение символистичната лирика представя изконния си принцип на синестезията с връзката си с музиката и изобразителното изкуство. Чрез съпоставителния метод най-музикалният ни символист е съотнесен с народното творчество и с експресионизма, интерпретиращи темата за природния кръговрат - огледало на човешкия.

ЦВЕТЕЛИНА ДРАГАНОВА, ЕГ „Пловдив“

Спомени за вода. „Dm“ на Иван Станков – гласове и образи на паметта

Текстът е опит да се представи „Спомени за вода. Dm” на Иван Станков - една от важните белетристични книги от последните години . Книга, чиято значимост, отвъд класифицирането ѝ като „поетична проза” или „бавна литература”, виждаме в опита да се интегрират в единно повествователно цяло личната памет с преживяването и осмислянето на социално-психологическите трансформации на границата на две хилядолетия, от една страна, и с една многогласна, литературна и не само, традиция, от друга. Дванайсетте части на книгата предлагат вътрешно единен разказ за Прехода на езика на дълбинно архетиповото, като не просто откриват обратната страна на публицистичното в прозата, а явяват едно от базисните (съзнателни или не) усилия на литературата – чрез мощ-

та на паметта да се „лекува“ читателят като част от раненото общностно тяло, да се конструира символен език, на който може да бъде осмислен един колкото травматичен, толкова и закономерен процес. Въпросът, който би разширил аналитичния контекст, е върху какво рецептивно поле се разполага книгата на Иван Станков и каква е акустиката, която ѝ се предлага с днешна дата. Въпрос с измерения, надхвърлящи границите на литературата.

АНТОАНЕТА ДЖЕЛЪОВА, задочно участие, ПУ „Паисий Хилендарски“

Интерактивното обучение в лекторатите по български език, литература и култура

Интерактивният модел на обучение е представен в контекста на постнекласическата научна парадигма. Разглежда се като двустранен процес на взаимодействие между обучаващ и обучаван, всеки от които е еднакво значима комплексна отворена система, съществуваща в отношения с други системи от различно естество (естествени и изкуствени) и в отношения с различни прояви на хаоса. Обект на изследване е преподаването на български език в мултиетническа езикова среда на сродни езици – руски, украински, български, а предмет - различните стратегии при усвояването му.

Интерактивното обучение е представено като възможност за взаимодействие и взаимно допълване на всички функции на знакови системи от различен тип (език, литература, театър, изобразително изкуство, етнология), при което се постигат автопоезис едновременно на преподавателя медиатор и на обучавания. Цел на този модел обучение е реализи-

ране на толерантност, емпатия и пълноценно и градивно социално общуване между членовете на една или на различни общности и нации. Интерактивността е най-адекватният метод в мултиетническите общества, които днес са в процес на изключително ускорено формиране. Тя е средство за осъществяване на интеркултурното образование като един от приоритетите на Европейския съюз и на България като негов член.

ЗОРНИЦА ЦВЕТКОВА, Масариков университет, Бърно, Чехия

Активизиране на ролите в съвременното обучение по български език като чужд

Съвременното обучение от типа Blended learning променя не само характера на чуждоезиковото обучение, но и ролите на участниците в този двустранен процес. Иновативните методически стратегии могат и трябва да бъдат ефективно включени в него. Докладът анализира този проблем, изхождайки от конкретния ни опит с интерактивни курсове в Масариковия университет в Бърно.

СЛАВКА ТОШКОВА-ХРИСТОЗОВА, Медицински университет – Пловдив

Историята на човешката анатомия между медицината, ренесансовата естетика и езика на специалността,

изучаван в интеркултурна среда

Особеност на днешната студентска аудитория в медицински университет е нейната интеркултурност. Това предполага акцент върху визуализацията на обучението по бъл-

гарски език на чуждестранни студенти по медицина. Предлага се вариант за преподаване на темата "Човешкото тяло" на основата на ренесансовата естетиката на Леонардо да Винчи и анатомия на човека на Андреас Везалий. Въвеждането на елементи от историята на медицината в чуждоезиковото обучение за изучаване на езика на специалността, цели активиране на интереса към българския език, повишаване на мотивацията за участие в учебния процес и подобрява междуличностната комуникация в интеркултурна образователна среда в контекста на медицината.

СЕКЦИЯ

Актуални проблеми на съвременния български език

ВЕРА МАРОВСКА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Особености на граматикализацията в българския език

В доклада се анализира формирането на някои граматически значения в българския език. Изнесени са данни за състоянието на теорията на граматикализацията и основните ѝ представители и се коментират по-интересните случаи на граматикализация в български - формиране на морфологично изразяване на признаците определеност, относителност, резултативност, предходност, следходност и др.

ЕЛЕНА ИВАНОВА, Санктпетербургски държавен университет

Формите на *dativus ethicus* в българския език

Формите *dativus ethicus* не само изразяват емоционалното отношение на говорещия, но и маркират участниците в комуникативната ситуация, т.е. това са

емотивно-прагматични частици. В българистиката като *dativus ethicus* се разглеждат няколко форми, не всички от които задоволяват посочените изисквания. В доклада се разглеждат няколко вида отместоименни дативни форми, обсъжда се техният статус и функции.

ЕКАТЕРИНА ТЪРПОМАНОВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Дубитатив в балканските езици

В доклада се съпоставят начините на изразяване на дубитатив в някои от балканските езици. В турски, български и албански дубитативът е част от евиденциалните системи на тези езици. Възникването му формално се свързва с формите на глаголното време перфект, а значението му - с изразяването на съмнение към индиректна (преизказана) информация. Евиденциалността е граматикализирана категория в трите езика, така че можем да твърдим, че дубитативът в тях се изразява по граматичен път, особено в български, където той има отделна форма, която го разграничава от останалите евиденциали. В румънски с дубитативно значение може да се употреби условното наклонение, което е вид стратегия за изразяване на евиденциалност, но не и самостоятелна категория. В доклада се съпоставя и функционирането на дубитатива в текст и степента на задължителност на употребата му.

ЙОВКА ТИШЕВА, СУ „Св. Климент Охридски“

Наблюдения върху синтактичните особености на устната реч

Наблюдения върху синтактичните особености на устната реч
Изследванията в областта на синтаксиса на българската

устна реч имат дългогодишна традиция. Началото на тези изследвания в обобщен вид е представено в монографията на И. Ангелова (Ликоманова) „Синтаксис на българската разговорна реч“ (1992). В доклада ще бъдат представени наблюдения върху актуалното състояние на някои от явленията, посочени от Ангелова като типични за синтаксиса на устната реч, като по-специално внимание ще бъде отделено на удвояването на подлога.

ИВО ПАНЧЕВ, Институт за български език, БАН

Епистоларната комуникация като източник на езиков материал при лингвокултурното изследване

В материала разглеждаме въпроса за избора на адекватен езиков материал за лингвокултурно изследване. Речниковите тълкувания, езиковите корпуси, фразеологичните единици, прецедентните текстове и др. отдавна са признати за добър (и донякъде задължителен) избор на изследователя. В същото време смятаме, че съдържанието на един лингвокултурен концепт би могло да се разкрие с по-голяма пълнота, ако потърсим материал в епистоларната комуникация. Очакванията ни са за по-интензивно разкриване на езиковото изразяване на отделни концепти, а също и за оформянето на специфична, индивидуала „концептосфера“.

МИЛЕНА ВИДРАЛСКА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Категорията залог в старобългарския език

Периферията на ФСП на залоговостта има важна роля за реализирането на основните значения в категорията, а

именно активност ~ пасивност. Тъй като средствата за изразяване на пасивност в СБЕ са със спорен и разнороден статут, ще се опитаме да ги разграничим функционално в зависимост от фреквентността на употребата и актуалността при семантичната им реализация.

ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Структура на сложни изречения с глагола „съм“

Докладът разглежда изразяването на предикативността с помощта на копулата съм и реализирането ѝ в рамките на сложното съставно изречение.

С методите на генеративния синтаксис и на базата на ексцерпирани езикови примери се анализира структурата на сложните изречения с глагол съм.

Акцентираща се върху дискусията е въпросът относно смислоопределящата функция на глагола съм спрямо подчинените изречения, както и върху появата на подчиненото сказуемноопределително изречение като субститут на сказуемното определение и на подчиненото подложно изречение в позицията на изреченския субект.

РАДОСТИНА КОЛЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Към характеристиката на отглаголните съществителни имена в българския език

В настоящия доклад се разглеждат отглаголните съществителни в българския език в качеството им на абстрактни съществителни от среден род. В редица случаи грамемата среден род се употребява за обобщение и според нас по този

модел на обобщение са образувани съответните отглаголни съществителни. Застъпвам гледището, че съществителните имена с наставка -ние също спадат към отглаголните съществителни имена. Разглеждам начините на образувание на отглаголните съществителни и на други съществителни, използвани за назоваване на глаголни действия.

МИРОСЛАВ МИХАЙЛОВ, СЛАВИ ЛЮБОМИРОВ, РОСЕН ДЖАКОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“, Смолян

Акустични особености на родопските вокали в аспекта на фурие анализа

The vocal system of the Rhodopean dialects has been researched since the dawn of Slavic philology. The articulation features are mainly presented in the description of these dialects and the sound of the local vocal allophones is described through the subjective criteria of authors. In this article, we present exact acoustic parameters of the recorded sounds. Data frequency, duration, intensity and spectrum of the analyzed sounds are produced by accurate mathematical analysis (Fourier analysis) and modern software for visualization of the sound signal spectrum (Matlab).

СЕКЦИЯ

Романистика и германистика

*Langue, littérature, communication interculturelle
Sprache, Literatur, interkulturelle Kommunikation*

МАЛИНА ДИЧЕВА-НИКОЛОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Mémoire textuelle: mémoire de la forme par associations formelles de formes

La mémoire est un domaine de la psychologie, mais s'agissant de mémoire verbale à long terme, une modélisation de la mémoire qui ne prend pas en compte l'analyse des structures linguistiques dans toute leur complexité serait, selon Chomsky, inadéquate. Cette position s'oppose, en particulier, à la théorie associative de la mémoire, selon laquelle un énoncé est mémorisé en associant chaque mot de l'énoncé avec le mot suivant. Pour ce qui est de mémoire textuelle, la position de Chomsky semble moins productive et moins conforme aux données expérimentales.

ЕРВАН ПЕПИО, Университет Париж 8, Франция

Female and male speech: a study of vowel formants and consonant noise in Parisian French and American English speakers

Several studies have been conducted on acoustic differences between female and male speech. However, they have generally been led on speakers of only one language, and have focused on a single parameter. The present study is an acoustic analysis of vowels and consonants in disyllabic words produced by 10 Northeastern American English speakers (5 females, 5 males) and 10 Parisian French speakers (5 females, 5 males). Vowel formant frequencies (F1, F2 and F3), were measured, as well as initial voiceless consonants' spectral centre of gravity. Significant cross-gender differences were obtained for each tested parameter, with higher frequencies for female speakers. Moreover, cross-language variations were observed: female/male differences on F1 appeared to be much greater in American English than in Parisian French speakers, whereas the opposite was true with consonant noise. Such results support the

idea that cross-gender acoustic differences are partly language-dependent and therefore, socially constructed.

РУСИ НИКОЛОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Курс по информационни технологии за филолози – концепция, съдържание и илюстрации

Бърз и евтин достъп до информацията в дигитална форма не е синоним на лесен достъп. Известен е парадоксът, че компютрите не правят живота ни по-лесен; и наистина, ако на тях гледаме като на интелектуална протеза, проблемът е, че тя е жива и се развива по собствени закони (невинаги в правилната посока), а за нас като потребители остава принудата непрекъснато да се адаптираме към нея. В този смисъл е важно усилията ни за „адаптация“, т.е. за актуализиране и за повишаване на нашите компетенции като потребители (и евентуално като създатели) на такива софтуерни инструменти да са оправдани с оглед на приноса им за повишаване на нашата производителност, в случая при работа върху и/или чрез естествените езици.

СОНЯ МЕКЕНЯН, ПУ „Паисий Хилендарски“

Имперфектът в съвременния френски и български език

Статията представлява най-общ съпоставителен анализ на съвременното състояние на имперфектните форми, носещи таксисно значение във френския език, и преводните им еквиваленти на български език. Основен признак на имперфекта и в двата езика е отнесеността, ориентацията на действието спрямо изказване в миналото, фиксирано чрез аорист и *passé simple* или *passé composé*, относно което то е незавър-

шено и следователно - едновременно с него. Признакът едновременност е главното значение на немаркирания член на времето – сегашно време, така че от темпорална гледна точка можем да приемем, че имперфектът е сегашно време на маркираната таксисна грамема и в двата изследвани езика.

АНЕТА ТОШЕВА, Медицински университет – Пловдив

Comptes-rendus médicaux en français et en bulgare: repères pour une analyse interculturelle

Le Compte-rendu d'examen ou d'intervention médicale (désormais CR), connaît un traitement particulier parmi les autres genres textuels du discours médical: c'est un document de première importance en contexte hospitalier qui fait l'objet d'échanges intensives entre médecins pour des raisons différentes: reconsidération de l'évolution de la maladie, demande d'avis, prise en charge médicale, etc. Lorsque ces échanges se font entre professionnels parlant des langues différentes, le traducteur médical est appelé pour y intervenir en médiateur. Or, appréhender un CR s'avère une entreprise difficile pour un interprétant étranger à la pratique socio-langagière des médecins s'il ne prend pas en considération certaines disparités d'origine culturelle.

Cette contribution s'attache à analyser deux corpus de CM en français en et bulgare, partant de l'hypothèse que la comparaison ferait ressortir certaines particularités interprétables en termes d'asymétries interculturelles et d'un fonds conceptuel partagé à caractère transculturel. L'affirmation de J.-M. Adam que « les domaines du texte et du discours sont à la fois différents et complémentaires » et qu'il existe un « lien entre texte et

discours par le biais des genres » (Adam 2005 :11) nous autorise à supposer que les résultats d'une approche culturelle des textes médicaux concernés seront plausibles pour le discours médical en général dans une optique traductologique.

МАЯ ТИМЕНОВА-КОЕН, ПУ „Паисий Хилендарски“

L'altérité dans l'œuvre de Nicolas Bouvier „Le Vide et le Plein, Carnets du Japon 1964 – 1970“

Les carnets du voyage au Japon de Nicolas Bouvier, réunis dans *Le vide et le plein* datent pour l'essentiel de 1964 et 1965, tout en évoquant certains souvenirs de son premier séjour de 1956, et en s'achevant sur son court séjour de 1970, à l'occasion de l'Exposition universelle d'Osaka. Nous nous proposons ici d'étudier le rapport de l'écrivain à l'altérité, à l'autre proche et distant sur le plan géographique et culturel à la fois, aux Japonais en l'occurrence.

En tant qu'œuvre égotique, *Les Carnets du Japon* ont le caractère d'un journal intime. Par conséquent notre voyageur philosophe parvient à formuler en toute sincérité ses jugements sur les Japonais. Ses réflexions s'avèrent moins romantiques mais plus lucides que celles de son premier voyage au Pays du Soleil Levant en 1956. Il attire l'attention du lecteur sur la diversité culturelle, philosophique et psychologique des Japonais. Dans cet ordre d'idées, nous nous attardons parallèlement sur l'attitude des Japonais à l'égard des étrangers, celle-ci étant générée toujours par la spécificité de leur mentalité. À commencer par leur esprit de collectivité incontournable qui fait l'objet de différentes interprétations. Il est nécessaire de rappeler ici que ce peuple n'a jamais été colonisé. D'autres traits particuliers du caractère des

Japonais provoquent aussi la curiosité du lecteur non averti, tels leur perfectionnisme fabuleux qui mène à l'espionnage raffiné, leur aptitude à tout esthétiser, leur rapport à la vie et à la mort ou à l'au-delà des démons, comme leur notion du plein et du vide, de la vacuité et de la forme, de l'absence et de la présence, du visible et de l'invisible en ce monde.

En guise de conclusion, nous nous arrêtons sur la volonté de Nicolas Bouvier de connaître et de comprendre les Japonais durant l'expérience du voyage et celle de l'écriture. Sa distanciation intérieure d'Occidental n'entrave pas sa tolérance à leur égard qui se joint à son admiration pour leur notion du beau, ou encore pour leur philosophie dont il réadapte certaines notions à sa propre pensée, telle celle du plein et du vide.

Les références théoriques qui servent de base à nos présentes recherches englobent les œuvres d'Armen Godel (Joyaux et Fleurs du Nô) et Janichirô Tanizaki (Éloge de l'ombre).

АМЕЛИЯ МИЛЧЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Диалогизъм и интеркултурни взаимодействия в някои романи на Лоран Гунел

Всички романи на нашумелия френски писател Лоран Гунел са посветени на личностното развитие. В два от тях - „Човекът, който искаше да бъде щастлив” и „Обезумелият философ”- развитието на героите и структурирането на сюжета са в пряка зависимост от интересни интеркултурни взаимодействия. Докладът анализира значението на диалогизма и на межкултурните взаимодействия в тези два романа.

**ЖАН-ПОЛ РОГ, Университет Каен Бас-Норманди,
Франция**

Georges Haldas: Le Scribe assis

Le langage ne servirait plus à communiquer, le sens serait fuyant, l'humanité se déliterait usée par les assauts répétés de la technique et d'une financiarisation généralisée, la dérision enfin s'emparant de toute relation achèverait de détruire toute forme de lien. De même toutes les formes de déconstruction conduisent à l'idée une ère du soupçon déréalisante.

Georges Haldas, né en 1917 et décédé en 2010, laisse entendre une voix très différente, la voie de la « parole dite poétique » dont il se dit être le serviteur et le témoin. Voix qui, au milieu de ce qu'il appelle « la catastrophe » ou « la vallée du carnage », est porteuse du « murmure de la source ». Source qui permet ensuite d'établir entre les êtres des relations dont la force est exclue. « Fraternité réelle » dit-il encore, « les graines de l'anti meurtre dans le borborygme du meurtre ». Cette position dont on verra qu'elle est à la fois ontologique et morale conduit Georges Haldas à noter dans ses carnets des moments privilégiés ou de petits faits prennent par analogie une dimension symbolique. C'est ce qu'il appellera « l'essentiel », le don de soi, « l'Etat de Poésie ».

Notre exposé consistera en une introduction aux lignes majeures de la pensée de Georges Haldas. Il s'agira d'interroger la notion centrale de son œuvre : l'Etat de Poésie.

**ЗЛАТОРОСА НЕДЕЛЧЕВА-БЕЛАФАНТЕ, ПУ „Паисий
Хилендарски“**

„Mes Mauvaises Pensées“ de N. Bouraoui –
la confession d'une déracinée

Докладът разглежда проблема за идентичността на разказваческия глас в един от най-искрените автофикционални текстове на съвременната френска писателка Нина Бурауи. Романът поставя въпросите за детството, за ролята на спомена, за същността и значението на творческия процес в живота на писателя. Разказвачът се самоанализира и разсъждава върху своите „лоши мисли“ като етап от личностната идентификация на твореца.

РОБЕРТО АДИНОЛФИ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Някои влияния на американската литература върху българската книжнина от XIX и XX век

In this paper I will focus on the reception of American literature in Bulgaria in the 19th and 20th Centuries. I will analyze the way some American literary works are translated and modified according the new public they are intended for, and how they become sources of inspiration for Bulgarian writers. The image of America in some literary works will also be focused on.

ЯНКА КОЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Невродидактика и трансфер.

От немски към български език

В статията се разглежда трансферът и трансферирането от гледна точка на невродидактиката. Анализира се анкета със студенти по отношение на придобитите умения за съставяне на коментар на немски и български език.

ИВАНКА ТАНЕВА-ИВАНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Делчев, Билман и Ритбергер – епоними в терминологическата лексика на спорта

Терминологията на спорта се разширява непрекъснато във връзка с възникване на нови явления, с поява на нови елементи, промени в състезателните правила. Тези процеси са съпроводени с различни начини на терминообразуване. В настоящия доклад се описват и анализират лексико-семантичните особености на именните терминологически единици в спортната лексика в българския и немския език.

СТАНИСЛАВА ИЛИЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

За функционалните еквиваленти на немската модална частица „denn“ в българския език

Настоящият доклад е част от по-обемно съпоставително изследване на някои модални частици в българския и немския език. Анализираната частица „denn“ е с висока фреквенция в немските въпросителни изречения и negliжирането на тази реализация на лексемата в двуезичните речници води до затруднения както при чуждоезиковото обучение, така и при преводи на оригинална немска литература. В изследването се прави опит да се селектират, систематизират и обосноват адекватните функционални еквиваленти на немската частица в български език въз основа на художествен преводен корпус.

РАДОСЛАВА МИНКОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Der Konflikt zwischen Genie und Realität, Größe und Alltag, persönlichen und beruflichen Anforderungen im Roman „Die Vermessung der Welt“ von Daniel Kehlmann

In seinem Roman „Die Vermessung der Welt“ erzählt Daniel Kehlmann aus dem Leben von drei weltberühmten

Wissenschaftlern des 19. Jahrhunderts: Alexander von Humboldt, Wilhelm von Humboldt und Carl Friedrich Gauß. Ihre grundverschiedenen Charaktere werden humorvoll dargestellt, vergleichend gegenübergestellt und im Konflikt zwischen Genie und Realität, Wissenschaft und Alltag entwickelt. Die Wissenschaftsgeschichte wird stilisiert und mit eigenen Einfällen und Erfindungen neu erzählt.

СЕКЦИЯ

Испанистика

Lengua, literatura y comunicación intercultural

ЮЛИЯ МИТЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Árabes, beréberes y autóctonos en el proceso de arabización lingüística de al-Andalus (s. VIII – X), I parte

La conquista árabe de la Península Ibérica supuso el encuentro de tres comunidades lingüísticas diferentes. Una de ellas, la élite arabófona, se impuso como comunidad dominante cuyas señas de identidad, la lengua árabe y el Islam, fueron adoptadas por la inmensa mayoría de los miembros de las dos comunidades subordinadas, los beréberes y los indígenas. Nos proponemos estudiar el inicio del proceso de arabización lingüística de la población andalusí desde la perspectiva de la sociolingüística y de la historia social de la lengua.

СТЕФКА КОЖУХАРОВА, УНСС

¿Qué sugieren los títulos? (Análisis comparativo de la titrología en la prensa española) II parte: Los títulos expresivos

Настоящият доклад е втората заключителна част на едно по-обемно изследване, представляващо сравнителен анализ на заглавията в трите водещи испански ежедневника. След проучването на информативните заглавия в първата част, сега в центъра на вниманието са експресивните заглавия, представени с основните им типологически характеристики, и главните стратегии за постигане на въздействие върху читателя, като се обръща специално внимание на употребата на тропи и литературни фигури - метафора, хипербола, антитеза, антономазия и функциите им в медийния дискурс. Направените изводи се отнасят до съпоставката между информативни и експресивни заглавия, както и до специфичните стилови особености на различните вестници.

ГЕРГАНА ПЕТКОВА-ЗАРАЛИЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Figuras retóricas en la publicidad y el papel del adjetivo en ellas

La retórica en el mensaje publicitario, un análisis de la retórica y su posible extrapolación a los sistemas de creación publicitaria. La presencia de las figuras retóricas en la construcción del mensaje publicitario. ¿Se utiliza la figura retórica de una manera voluntaria o no? ¿Cuáles son las figuras que se utilizan con más frecuencia? El papel del adjetivo en algunas de las figuras retóricas y si podemos encontrarlo en la publicidad.

ВЕСЕЛКА НЕНКОВА, НЕЗАБРАВКА НЕНКОВА
ПУ „Паисий Хилендарски“ / Медицински университет –
Плевен

Lenguaje y estilo de la publicidad referida a los productos
farmacéuticos

El objetivo de nuestro trabajo es analizar los recursos del lenguaje y el estilo de la publicidad referida a los productos farmacéuticos. Los textos publicitarios son informativos pero también persuasivos. Lo que pretendemos es hacer visible los recursos lingüísticos y las técnicas que utilizan los especialistas en la publicidad para influir en la mente del público para que éste adquiera un determinado producto farmacéutico. Palabras clave: lenguaje, estilo, discurso, publicidad, productos farmacéuticos.

ТАТЯНА ИВАНОВА, УНСС

Особености на борбата с езиковия сексизъм в испанския език

Трудът е фокусиран върху естеството и характеристиките на езиковия сексизъм. Също така разглежда проблема за бъркането на езиковия със социалния сексизъм и неподходящите начини за борба с него в испанския език, които навеждат някои езиковеди на мисълта, че жената е рекламирана като продукт, вместо да бъде издигната до нивото на мъжа.

ДЖЕСИКА СИАБОТАРУ ДЕ МАНЕВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

“Alvanta el velo, i veras en lo ke t'emborujas”. Tradiciones de la boda sefardí expresadas a través de sus paremias

La celebración del matrimonio sefardí es uno de los actos más simbólicos y expresivos de la tradición judía, colmado de sentimientos, emociones, consejos, advertencias e incluso supersticiones se convierte en uno de los momentos más significativos y pintorescos relacionados al ciclo de la vida. Indagaremos sobre este maravilloso acto lleno de rituales y misticismo manifestados a través de la milenaria sabiduría popular de los refranes y proverbios.

ТАНЯ НАЙДЕНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Жената като обект на насилие в българските и испанските паремии

Докладът си поставя за цел да проследи и опише насилието, на което е подложена жената, според свидетелствата на българските и испанските паремии.

ПРЕСЕНТАСИОН ОРТЕГА ОРТЕГА, ПУ „Паисий Хилендарски“

El uso del teléfono móvil en la clase de conversación. Una experiencia positiva

En contra de la recomendación que todo profesor suele hacer al empezar la clase: "Por favor, pongan en silencio los móviles" o "Guarden el móvil, empezamos la clase" nosotros apostamos por decir: "Empieza la clase, encended el móvil".

El artículo trata del experimento realizado en la clase de conversación con alumnos de 4º curso de Lingüística Aplicada

Inglés-Español de la Universidad Paisiy Hilendarski. Hemos comprobado cómo el uso de esta herramienta puede convertirse en una estrategia didáctica que fomente la conversación espontánea e incrementa la motivación del estudiante ante la difícil tarea de la comunicación oral en otra lengua."

Nosotros apostamos por decir: "Empieza la clase, enciende el móvil".

El artículo trata del experimento realizado en la clase de conversación con alumnos de 4º curso de Lingüística Aplicada Inglés-Español de la Universidad Paisiy Hilendarski.

ЛУРДЕС ТЕРОН БАРБОСА, Университет на Валядолид, Испания

Jules Verne, magia y leyenda

El Castillo de los Cárpatos es una novela romántica dominada por la semántica de luz nocturna en la obscuridad. Basada en tópicos frecuentes, leyendas, supersticiones y encantamientos, se transforma en una hermosa historia de vampiros. Se demostrará, en la presente comunicación, cómo en las manos de Verne incluso lo sobrenatural puede inspirar las cosas del futuro buscando soluciones que se basan en la ciencia. El novelista francés juega con la idea de que la ciencia pueda devolver la vida a los seres queridos muertos.

ПИЛАР ГАРСЕС ГАРСИЯ, Университет на Валядолид, Испания

John Milton: cosmogonía del origen del universo

Herederero de una edad poética, John Milton nos confronta en *El paraíso perdido* a la dicotomía simbólica Luz / Oscuridad. Esta misma configuración cosmogónica se manifiesta como epifanía metafórica en la poesía de Charles Baudelaire y de Achille Chavée. Iluminados por la influencia del *Paraíso perdido*, como se demostrará a lo largo del presente estudio, los dos poetas de la modernidad nos transportarán a los mitos de los orígenes relacionados con la creación y el caos y nos dejarán conocer a sus principales protagonistas.

СЕКЦИЯ

Език, лингвистика и технологии

Language, Linguistics & Technology

**СВЕТЛА КОЕВА, ИВЕЛИНА СТОЯНОВА, СВЕТЛОЗА-
РА ЛЕСЕВА, Институт за български език, БАН**

Partial Syntactic Analysis of Bulgarian

The paper describes a set of rule-based tools for natural language processing on morphosyntactic level. Our work is focused on the chunker developed as part of these tools, which uses as input a part-of-speech tagged text and identifies basic phrases and larger phrase constituents – complex verb forms, NPs, APs, PPs, AdvPs, clauses. The chunking rules are defined and implemented for both Bulgarian and English. The rules for verb form recognition include labelling of the forms with the possible values for tense, mood, evidentiality, and other verbal categories. The NP recognition rules handle both left and right

modifiers, including participial phrases. The chunker is applicable to all tasks requiring a higher level linguistic processing, verb frame induction, etc.

ИВЕЛИНА СТОЯНОВА, МАРИЯ А. ТОДОРОВА, Институт за български език, БАН

Verb MWE in the Bulgarian National Corpus

We present our investigation on the coverage of the verb MWEs in the Bulgarian National Corpus with a view to developing methods for their automatic identification, classification and tagging, and examining their usage and variability. We use a large dictionary of 27,902 verb MWEs in Bulgarian which includes their morphosyntactic description and word-order properties. The Bulgarian National Corpus is supplied with the following linguistic annotation: sentence splitting, tokenisation, POS annotation, lemmatisation. The challenge of investigating coverage of verbal MWEs in a corpus are due to the large number of verb forms, variations in the components of verbal MWEs, free word order, etc. Our methods for identification of verb MWEs include basic heuristics, frequency analysis, association measures for collocations, etc.

СВЕТЛОЗАРА ЛЕСЕВА, Институт за български език, БАН

Argument Structure and Derivational Semantics – A Cross-Lingual Perspective

This paper addresses the correspondences and dependencies between the argument structure of verbs and their derivational potential based on evidence from Bulgarian and English. It is a

well-known fact that some types of nouns derived from verbs correspond to arguments or adjuncts of the source predicates. Consider the following examples: Bg. *pera* / En. *launder* – Bg. *perach(ka)* / En. *laundress* (Agent); Bg. *pera* / En. *launder* – Bg. *prane* / En. *laundry* (Patient/Theme); Bg. *pera* / En. *launder* – Bg. *peralnya* / En. *laundry* (Location); Bg. *peralnya* / En. *washing machine* (Instrument). Based on a multitude of such examples derived from two large lexical semantic networks, the Bulgarian WordNet (for Bulgarian) and the Princeton WordNet (for English), I explore the correlations between argument structure and derivational semantics in the two languages and the trends in the lexicalisation of arguments and adjuncts through derivational means. The theoretical conclusions have various applications in the field of Information Retrieval, Event Detection and many other areas of Natural Language Processing.

НИКОЛАЙ ЖЕЛЯЗКОВ, Институт за български език, БАН

On Argument Realization in the Apertium Platform

There is a wide range of theories, approaches and interpretations dedicated to the realization of the arguments of a verb. On the one hand, the syntactic and semantic facets of argument realization still pose theoretical challenges to linguists. On the other hand, in the present information age there is the practical question of how to represent the argument structure in a machine-readable form. The current paper focuses on Apertium, one of the most popular platforms for rule-based machine translation (RBMT).

**МАРИЯ А. ТОДОРОВА, Институт за български език,
БАН**

Automatic Recognition of Bulgarian Verb Idioms

We present a formalized description of Bulgarian verb idioms aiming at their preprocessing in text. The rich inflectional morphology of Bulgarian present a challenge for the description of the morpho-syntactic features of verb idioms. For the purposes of NLP the full and detailed description of MWE forms is very important as it improves the preprocessing results. Considering this we created a formalized dictionary and grammar which present the syntagmatic and paradigmatic properties of verb idiom paradigm.

**ЦВЕТА ЛУИЗОВА-ХОРЕВА, Университет по хранителни
технологии**

Some English and Bulgarian Adjective-Noun Constructions
Based on Conceptualized Perceptual Experience

The paper examines the mechanisms involved in the semantics of some A + N constructions in English and Bulgarian, with a focus on image schemas as mental representations of different kinds of perceptual experience. Examples from different areas of specialised language were analysed within the framework of cognitive linguistics. The comparative study led to the identification of English-Bulgarian pairs of constructions which instantiated similar schemas. The results can be used to aid translation work in the LSP fields investigated.

ИВАЙЛО ДАГНЕВ, Медицински университет – Пловдив

Анализ на образно-схематичния характер на

анатомичните термини в български и английски език
с оглед на метафоричността

Анатомичната терминология е в преобладаващата си част метафорично мотивирана (Пачева 2005). Образните схеми като предконцептуална организация на мисълта (Джонсън 1987) стоят в основата на структурирането на понятийния апарат в анатомичната наука независимо от лексикалните особености на съответния език. Все пак, лингвистичната реализация влиза в сложни взимотношения с концепта, залегнал в основата на думата, като вследствие на измененията в диахронен аспект, породени от влиянието на специфичните културни реалии, анатомичните термини, независимо от общия си произход от латинската номенклатура придобиват, в известна степен, различна образносхематична структура. Настоящата статия разглежда в сравнителен план основните образни схеми, стоящи в основата на анатомичните термини в български и английски език, като в анализът е отразен не само опитът за класификация, но и се търси установяването и на значимостта на откритите прилики и разлики. Изводът, който може да бъде изведен от горепосочения анализ е, че независимо от съвпаденията в двата езика на основни образни схеми като ВМЕСТИЛИЩЕ, пряк резултат от обектния характер на анатомичните термини, съществуват значими разлики в типологията и фреквентността на определени схеми, получени от различното развитие в диахронен аспект и културно обусловените специфики за всеки един от двата езика.

ЗЛАТКА ЧЕРВЕНКОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Is Metaphor Lost in Translation: a cogno-cultural analysis of metaphor in close readings of literature in translation

After 2000 years in which metaphor was strictly relegated to the domain of literature, during the last 40 years, after the revolution instantiated by Lakoff and Johnson, as a reaction, metaphor research was alienated from poetics. Instead, metaphor research focused predominantly on its use in the real world, its experiential and embodied grounding, and its role in thinking and ideology. The methodology initially involved introspection, later the use of mono-lingual corpora, which provided ample material for analysis and, lately, the use of parallel texts. They are seen as an efficient way to study the linguistic and culturally-defined differences that come into play during the process of translating metaphor. The aim of the research is, by identifying the conceptual metaphor behind the metaphorical linguistic expressions in key texts from one of the greatest stylists of the English language, Joseph Conrad, and comparing them to their translation in Bulgarian, to check where the conveyed message of the metaphor is similar, what kind of loss is most frequent and conclude whether literature in translation is inferior to original writing in terms of metaphor type and density.

МАГДАЛЕНА ГОГАЛЧЕВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

A Cognitive Approach to Verbal Aspect in Bulgarian: Then and Now

The Bulgarian verbal aspect has been the subject of study by many linguists. Looking back at the development of Bulgarian theories on aspect, a lot of them exhibit close features to cognitive linguistics.

The aim of this article is to provide an overview on the 'classical' Bulgarian theories about verbal aspect, but the focus will fall on the ones that are closer to cognitive linguistics. I expect to find out that most of the established Bulgarian theories on aspect are in their essence cognitive.

I will also provide a brief description of some non-native cognitive linguistic theories which encompass the Bulgarian aspect in their field. Linguists such as Stephen M Dickey and Laura Alexis Janda touch upon the matter in their body of work.

**СНЕЖА ЦОНЕВА-МАТЮСЪН, ДЖОН Р. МАТЮСЪН,
ПУ „Паисий Хилендарски“**

Jane Austen's Linguistic Conservatism

This paper investigates the use of the be+past participle construction to express the aspectual meaning of result or completeness of the action with intransitive verbs of change in the history of the English language. Using a data mining program created specifically for the purpose of this study I have searched the Gutenberg corpus of English literature to establish the time when the use of the above mentioned construction waned and finally stopped being used. The starting point is Jane Austin's prose which dates from the end of the 18th and the beginning of the 19th c. It seems that she is among the most conservative language users as far as this construction is concerned.

МАГДАЛЕНА НИКОЛОВА, ЮЗУ „Неофит Рилски“

The linguistic phenomenon of enantiosemy in Bulgarian and
English language

A subject of this study is the usage of enantiosemy in Bulgarian language and English language. Different ways of expressing enantiosemy as a linguistic phenomenon have been described in the process of work and attention to their translated analogues has been paid. A conclusion which has been reached is that despite the typological distinctions between the two languages in some of the examples could be seen complete analogy, while other examples show asymmetry.

КРИСТИНА КРИСЛОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Прагматични функции и модалност в законодателните текстове на ЕС

Това изследване разглежда прагматичните функции на законодателните текстове на ЕС, както и на модалния глагол shall като лексикално средство за изразяване на различни модални нюанси. Модалността се оказва много важна в юридическия език, тъй като тя разкриват различни прагматични цели при взаимодействието на институциите на ЕС с адресатите си: държавите-членки. Идентификацията на повтарящи се прагматични значения с употребата на модалния глагол shall прави възможно да се разглежда юридическия език на прескриптивен и перформативен език. Като се използват методите на анализ на корпус от текстове на ЕС, както и контрастивен анализ на тези текстове изследването показва, че модалният глагол shall е най-употребяваният глагол в английския юридически език и по-специално в корпуса от текстове на ЕС. Дискутират се също и българските варианти, както и рискът от превод на shall на български език.

СЕКЦИЯ

Литература, култура и технологии

Literature, Culture & Technology

ЯНА РОУЛАНД, ПУ „Паисий Хилендарски“

On Two Insufficiencies in Elizabeth Barret Browning's Poetry

This paper deals with two poems by Elizabeth Barrett Browning both titled “Insufficiency” and written in the period 1844-46, one of the poems being a sonnet from her collection *Sonnets* produced in 1838–1850. The common ground is the problem of self-expression which can never be fully achieved as it is contingent upon on one’s ever limited verbal capacity as well as one’s limited physical wellbeing. Above all else, self-expression depends on external appreciation which presupposes existence in interdependence where another person acts as a referee and objectifies being as co-being. The poetess was engaged with these existential issues all her life but especially in her practice of sonnet writing and selective sonnet translations which is why references to both her *Sonnets* from the Portuguese and her *Sonnets* shall be made in this study which rests upon the premise of modern European existential ethics, hermeneutics and literary anthropology.

ЙОРДАН КОСТУРКОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

Сантиментално пътешествие из Италия

Докладът, перифразирайки заглавието на Стърн, картира творби на трима английски и американски автори: Лорънс

Стърн, Мюриъл Спарк, Гор Видал, като проучва техните реални пътешествия в столицата на Италия и проекцията на пътешествието в съответните творби. Локациите са изследвани *in situ*, с позоваване на документи, като обо/щава и допълва вече налични идентифицирани такива на основата на главно писма. Реалното пътешествие и литературното пътешествие, извори и литературни факти - като в допълнение се маркира и българското пътешествие" на авторите, отново чрез реалното пътуване и чрез превода на творбите им на български език.

ВИТАНА КОСТАДИНОВА, ПУ „Паисий Хилендарски“

Literary Interpretations and Screen Adaptations

In briefly examining screen adaptations of Jane Austen novels this paper will demonstrate that screen adaptations are like critical interpretations of the original text -- they translate the culture unfamiliar to the general audience and feature the reading the have opted for.

АТАНАС МАНЧОРОВ, ПУ „Паисий Хилендарски“

The Unity of Cognition In Bakhtin's Ontology of Becoming

Over the past few decades, Bakhtin's terminology, along with his research topics and approaches, has received sustained attention from Russian and international scholars. As his oeuvre offers a critical reinterpretation of the main categories and problems of Enlightenment and post-Enlightenment philosophy, there is a need to conduct methodical analysis of his vocabulary in order to pinpoint the dividing line between the two strands of

thought. I have broken off just one small piece of the much larger problem of Bakhtin's ontological framework. The present paper can shed fresh light on his attempt to grasp the significant role of the individual in achieving a synthesis of theoretical judgments and ethical personalism.

The major thesis of the present paper is that Bakhtin uses many of the fundamental concepts and terms of Western thought – unity, subject, object, system, truth, value, rationality, dialectic, etc., – but he re-conceptualizes them in such a way as to make them fit into the larger context of his ontology of becoming which yokes together theoretical judgments with the self's answerability and his unique place in being. Given the limited amount of pages to address this extensive topic, I have chosen to deal here with unity, and more especially with the unity of cognition.

Thus, the present paper presents the essence of cognition in terms of three basic contrasting relations, namely givenness/positedness, closedness/openness, and finalizability/unfinalizability. Another issue that is dealt with is the relationship between cognition and aesthetic seeing as autonomous yet interdependent areas in the systematic totality of culture. The third issue is the link between science and philosophy with literary theory and practice.

The three problems posed here have received a lot of attention. Accordingly, the unity of cognition is an ontological category and, therefore, it should be considered in close connection with the self's outsideness and his non-alibi in being which are socially conditioned; the link between cognition and aesthetic

seeing is objectively justified since it is evident in each individually answerable act; the areas of culture, in this case – cognition and literary theory and practice, can intersect only in an answerable person who seeks to actively internalize their unity.

To sum up, the present paper reaches the following conclusions: (i) Bakhtin's ontology of becoming endorses the importance of the individual; (ii) the unity of cognition is by its very nature not static, but dynamic; (iii) its approbation in the aesthetic event is not theoretical and monologic, but intersubjective and therefore it can be validated neither by nor from within transcendental consciousness alone, but by one's own experience; (iv) it is a process that does not unfold in the closed continuum of factual givenness, but does so in each particular event. So, ultimately, the unity of cognition is achieved not through unilateral molding of meaningful wholes, but through interaction and change.